

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

**ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ**

Επιμέλεια – σύνταξη: Θ. Ξυπολιάς, Γεν. Σύμβουλος ΟΕΥ Β'
Ι. Μαρούτσος, Γρ. ΟΕΥ Α'

Φεβρουάριος 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	3
1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΝΕΟ ΡΕΚΟΡ ΤΟ 2023	3
2. ΈΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ	4
B. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ –ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	5
1. ΑΠΟΦΑΣΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	5
2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΉΠΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΤΙ ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	6
3. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ DIHK	7
4. ΑΥΞΗΣΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΔΕΙΚΤΗ DAX 40	8
Γ. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ – ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ / ΕΙΔΗΣΕΙΣ	9
1. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	9
– ΕΚΤΟΞΕΥΣΗ ΚΕΡΔΩΝ DEUTSCHE BANK ΚΑΤΑ 159% ΤΟ 2022	9
– ΝΕΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ DEUTSCHE BANK	9
– ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ BUNDESBANK: ΠΙΘΑΝΗ Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ	10
2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ – ΟΞΥΝΕΤΑΙ Η ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ	11
3. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΥΣΤΕΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΩΝ ΜΟΤΕΛΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	13
Δ. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	15
1. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΖΗΜΙΩΝ UNIPER – ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΤΙΜΩΝ	15
2. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟ PCK ΣΤΟ SCHWEDT / ODER	16
Ε. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	18
1. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΝΕΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟ-ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ WOLFSPEED / ZF	18
2. ΓΕΡΜΑΝΙΑ – ΗΠΑ – INFLATION REDUCTION ACT	19
3. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ ΚΑΓΚΕΛΑΡΙΟΥ SCHOLZ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ	21
ΣΤ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	22
1. 87 ^η ΔΙΕΘΝΗΣ ΈΚΘΕΣΗ „GRÜNE WOCHE 2023“ (ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, ΒΕΡΟΛΙΝΟ 20-29.01.2023)	22
2. 30 ^η ΔΙΕΘΝΗΣ ΈΚΘΕΣΗ ΝΩΠΩΝ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ ‘FRUIT LOGISTICA’ (08-10.02.2023)	23
3. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΣ ΕΔΟΑΟ ΓΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΙΝΩΝ ΠΟΠ & ΠΓΕ (15.02.2023)	25
4. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΟΜΟΣΠΟΝΔΑ ΚΡΑΤΙΔΙΑ ΒΑΥΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΔΗΣ – ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ	26

→ Παρακαλούμε σε περίπτωση αναδημοσίευσης να αναφέρεται η πηγή.

→ Εάν δεν επιθυμείτε να λαμβάνεται σε μηνιαία βάση το παρόν δελτίο, μπορείτε να μας ενημερώσετε σχετικά, ώστε να σας αφαιρέσουμε από τη λίστα αποδεκτών.

Α. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ**1. Τουριστικές ροές από τη Γερμανία στην Ελλάδα: Προβλέψεις για νέο ρεκόρ το 2023**

Ενόψει της έναρξης της νέας τουριστικής περιόδου το ειδησεογραφικό δίκτυο RND (RedaktionsNetzwerk Deutschland) καλεί τους Γερμανούς να ταξιδέψουν στην Ελλάδα τονίζοντας ότι η εφετινή τουριστική περίοδος ξεκινά φέτος νωρίτερα και οι τουριστικές αφίξεις αναμένεται να καταγράψουν νέο ρεκόρ. Στο ίδιο άρθρο με τίτλο *«Τρέξτε στην Ελλάδα: η χώρα αναμένει νέο ταξιδιωτικό ρεκόρ το 2023»*, φιλοξενούνται δηλώσεις του Υπουργού Τουρισμού κ. Β. Κικίλια ότι οι τουριστικές αφίξεις θα αυξηθούν κατά 20% για το 2023. *«Αν αυτό αποδειχθεί αλήθεια, το 2023 η Ελλάδα θα ξεπεράσει ξεκάθαρα το ταξιδιωτικό ρεκόρ που σημειώθηκε το 2019, πριν τον κορωνοϊό»*, όπως δηλώνει χαρακτηριστικά.

Επίσης επισημαίνεται ότι το 2022 τα έσοδα από τον τουρισμό ανήλθαν σε € 18 δις, ελάχιστα λιγότερα από το 2019, το τελευταίο έτος προ της πανδημίας. Για το 2023, ο κλάδος αναμένει νέα ρεκόρ. Τον Ιανουάριο σημειώθηκε αύξηση 5% στον αριθμό ταξιδιωτών που αφίχθησαν στο Διεθνές Αεροδρόμιο της Αθήνας, σε σύγκριση με το 2019.

Τα 2022 έκλεισε επίσης θετικά για την ελληνική τουριστική αγορά, με επί πλέον κέρδη περίπου € 7 δις σε σχέση με το 2021, αν και οι εισπράξεις τελικά δεν έφτασαν τις προσδοκίες για έσοδα άνω των € 19 δις. Ο διεθνής οίκος Moody's έχει ήδη επισημάνει από τον περασμένο Νοέμβριο ότι τα ακριβά κόστη ζωής σε όλη την Ευρώπη θα έχουν επιπτώσεις εφεξής στη μείωση των καταναλωτικών δαπανών, γεγονός το οποίο θα πλήξει τις οικονομίες που εξαρτώνται από τον τουρισμό. Οι χώρες που η οικονομία τους συνδέεται με το τουρισμό θα έχουν μέτριες επιπτώσεις και -σύμφωνα με τον διεθνή οίκο- η εξάρτηση του τουρισμού φτάνει για την Ελλάδα στο 15% του ΑΕΠ, για την Κροατία το 16% του ΑΕΠ, και για την Πορτογαλία το 11% του ΑΕΠ.

Τα γερμανικά ταξιδιωτικά γραφεία και οι tour operators αναφέρουν αυξανόμενες κρατήσεις για τους ελληνικούς ταξιδιωτικούς προορισμούς από Γερμανία, Αυστρία και Ελβετία, καθώς και από Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία και τις Σκανδιναβικές Χώρες. Εκτός από τη Κρήτη και τη Ρόδο, οι περισσότερο δημοφιλείς προορισμοί στην Ελλάδα περιλαμβάνουν τα Δωδεκάνησα, τα νησιά του Ιονίου, και ιδιαίτερα τη Κέρκυρα και την Ζάκυνθο.

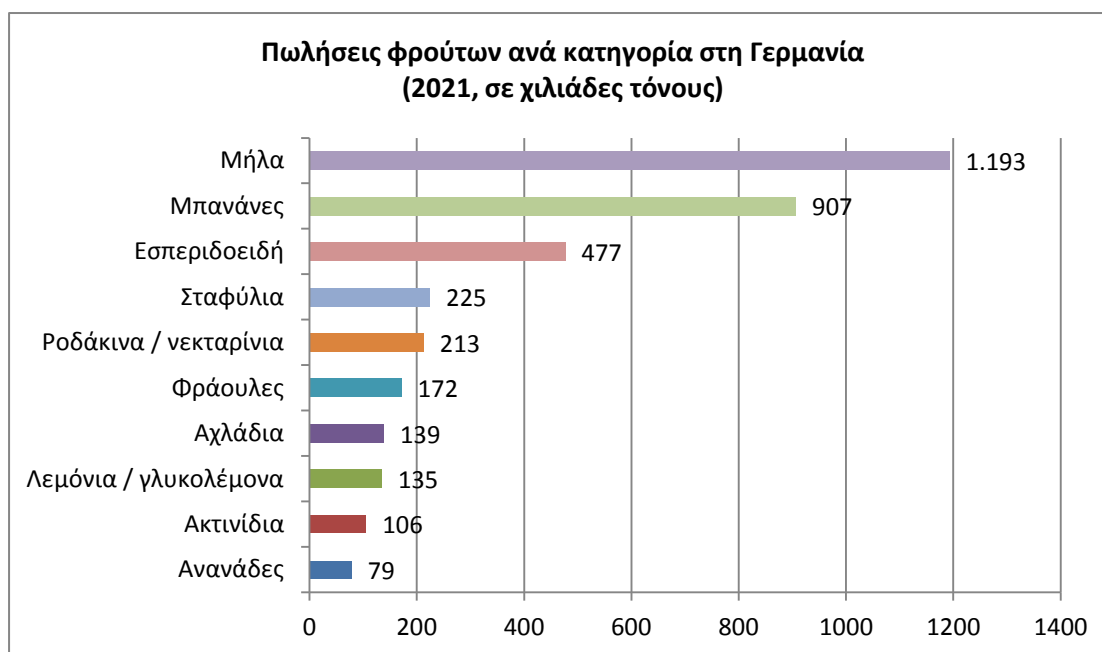
Μεγάλοι ταξιδιωτικοί οργανισμοί, όπως η TUI και η FTI, αναφέρουν επίσης μεγάλη ζήτηση και ως εκ τούτου επεκτείνουν ορισμένα προγράμματα τους στην Ελλάδα μέχρι και τον Νοέμβριο. Το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι επίσης ελκυστικός τουριστικός προορισμός και για την αρχή και το τέλος της τουριστικής περιόδου φάνηκε ήδη από τον περασμένο Οκτώβριο, που η χώρα μας είχε υψηλότερο αριθμό επισκεπτών από το παρελθόν.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τουριστικός κλάδος στην χώρα μας, και κυρίως εκείνα που συνδέονται με ελλείψεις προσωπικού στους τουριστικούς κλάδους. Κατά την διάρκεια της πανδημίας πολλά ξενοδοχεία και εστιατόρια είχαν απολύσει μαζικά εργαζόμενους, και έκτοτε πολλοί από αυτούς απασχολούνται σε καλύτερα αμειβόμενες και λιγότερο αγχωτικές θέσεις εργασίας σε άλλους κλάδους και δηλώνουν απρόθυμοι να επιστρέψουν στο κλάδο των υπηρεσιών. Ήδη από το 2021 η ελληνική ξενοδοχειακή βιομηχανία και η βιομηχανία εστίασης βρέθηκαν αντιμέτωπες με την έλλειψη προσωπικού, με τις κενές θέσεις εργασίας να ανέρχονται έως και 53.000, ενώ για το 2022 ανήλθαν στις 60.000. Για το

2023 αναμένεται ότι οι ελλείψεις σε προσωπικό θα φθάσουν έως και τις 80.000 θέσεις εργασίας.

2. Έρευνα για την αγορά φρούτων και λαχανικών στη Γερμανία

Αν και η Γερμανία είναι ένας υπολογίσιμος, σε διεθνή κλίμακα, παραγωγός νωπών φρούτων / λαχανικών, οι διατροφικές ανάγκες του πληθυσμού ξεπερνούν κατά πολύ την παραγωγή της, με αποτέλεσμα να έχει χαμηλό ποσοστό αυτάρκειας και να εξαρτάται σημαντικά από εισαγωγές. Σε ένα έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον, με εισαγωγείς από τη μια έως την άλλη άκρη του κόσμου, οι Έλληνες εξαγωγείς πρέπει να καταβάλλουν την «επιπλέον προσπάθεια», για να επιτύχουν στη δύσκολη αλλά πολλά υποσχόμενη γερμανική αγορά φρούτων και λαχανικών.

Πηγή: Euromonitor

Παρά τις αυξημένες προκλήσεις, τα ελληνικά φρούτα / λαχανικά είναι παρόντα στη γερμανική αγορά και τα τελευταία χρόνια οι εξαγωγές μας καταγράφουν σαφείς ανοδικές τάσεις. Φυσικά, τα περιθώρια βελτίωσης της θέσης μας και καλύτερης προβολής / διαφήμισης της ποιοτικής παραγωγής μας είναι σημαντικά. Επί παραδείγματι, η συμμετοχή στις κλαδικές εκθέσεις της Γερμανίας, που είναι από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως, αποτελεί *sine qua non* στο πλαίσιο μιας πραγματικά εξωστρεφούς στρατηγικής.

Οι αρμόδιοι κλαδικοί φορείς θα πρέπει, επίσης, να επιδιώξουν την πραγματοποίηση και άλλων στοχευμένων προωθητικών ενεργειών στη γ/αγορά, περιλαμβανομένων των επιχειρηματικών αποστολών, των ενημερωτικών ημερίδων και των προωθητικών δράσεων εντός λιανεμπορικών καταστημάτων. Το Γραφείο μας εκφράζει την ετοιμότητά του να συμβάλει σε κάθε οργανωμένη προσπάθεια και πρωτοβουλία για την προβολή και προώθηση των ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων, και ιδίως των νωπών φρούτων / λαχανικών, στη Γερμανία.

Αναλυτικότερα στοιχεία για την αγορά ακινήτων στη Γερμανία είναι διαθέσιμα σε έρευνα που εκπόνησε το Γραφείο μας και [έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα μας στη διαδικτυακή πύλη Agora](#).

Β. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ –ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ**1. Απόφαση Ομοσπονδιακού Δημοσιονομικού Δικαστηρίου υπέρ της συνταγματικότητας της Εισφοράς Αλληλεγγύης**

Με σχετική του απόφαση που δημοσιεύθηκε στα τέλη Ιανουαρίου, το Ομοσπονδιακό Δημοσιονομικό Δικαστήριο (Bundesfinanzhof - BFH) έκρινε ότι δεν είναι αντισυνταγματική η εισφορά αλληλεγγύης (Solidaritätszuschlag) με τη μορφή που ισχύει από το 2020, και απέρριψε σχετική αγωγή που υποστηριζόταν από την γερμανική Ένωση Φορολογουμένων. Σύμφωνα με το γ/Οικονομικό Ινστιτούτο (Institut der deutschen Wirtschaft – IW) με έδρα την Κολωνία, τα κρατικά έσοδα από την εν λόγω εισφορά εκτιμώνται σε περίπου € 13 δις.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο Πρόεδρος του BFH, H.-J. Thesling *«στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο δεν είναι πεπεισμένο ότι η προσαύξηση αλληλεγγύης για το 2020 και το 2021 είναι αντισυνταγματική»* και, συνεπώς, δεν στοιχειοθετείται η ανάγκη παραπομπής της υπόθεσης στο Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο (Bundesverfassungsgericht).

Το BFH κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό, αφού απέρριψε τους δύο βασικούς ισχυρισμούς των εναγόντων: 1) ότι παραβιάζεται η αρχή της ισότητας, καθώς μόνο το 10% των φορολογούμενων καλείται να καταβάλει την εισφορά, και 2) ότι εξέλιπε η νομιμοποιητική βάση του μέτρου, καθώς το Σύμφωνο Αλληλεγγύης (Solidarpakt II), για τη χρηματοδότηση του οποίου προοριζόταν η εισφορά, έληξε το 2019. Επισημαίνεται ότι το εν λόγω Σύμφωνο Αλληλεγγύης συνιστούσε χρηματοδοτικό μέτρο για τη στήριξη των Κρατιδίων της πρώην Αν. Γερμανίας.

Ως προς τον πρώτο ισχυρισμό, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι δεν παραβιάζεται η αρχή της ισότητας, διότι από *«κοινωνική άποψη»* είναι επαρκώς δικαιολογημένη η επιβολή της εισφοράς αλληλεγγύης στους φορολογούμενους με τα υψηλότερα εισοδήματα. Ως προς το δεύτερο ισχυρισμό, το BFH έκρινε ότι η Γερμανική Κυβέρνηση επιχειρηματολόγησε πειστικά ότι οι αυξημένες οικονομικές ανάγκες για την πρώην Αν. Γερμανία παραμένουν, παρά τη λήξη των Συμφώνων Αλληλεγγύης I & II. Όπως μάλιστα διευκρίνισαν οι Γερμανοί δικαστές, *«μια πρόσθετη [φορολογική] υποχρέωση δεν χρειάζεται να είναι εκ των προτέρων χρονικά περιορισμένη ή να επιβάλλεται για σύντομο χρονικό διάστημα»*.

Μεταξύ των κυβερνητικών εταίρων, η απόφαση έγινε δεκτή με ανάμικτα αισθήματα. Από τη μία, SPD και Πράσινοι την υποδέχθηκαν με ικανοποίηση: ο εκπρόσωπος του SPD για θέματα οικονομικής πολιτικής, M. Schrodé δήλωσε ότι *«συνεχίζει να υπάρχει μεγάλη ανάγκη για κρατική χρηματοδότηση μετά την επανένωση της Γερμανίας»*, όπως επί παραδείγματι λόγω των *«δυσανάλογων επενδυτικών δαπανών στα νέα ομοσπονδιακά κρατίδια»*. Ο Αντιπρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας των Πρασίνων, A. Audretsch υποστήριξε ότι *«η σημερινή απόφαση είναι ένα σημαντικό βήμα, αλλά όχι το τέλος της συζήτησης, καθώς οι οικονομολόγοι δικαίως ζητούν να αυξηθεί ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής για τη χρηματοδότηση της κρίσης»*.

Αντιθέτως, ο εκπρόσωπος για θέματα οικονομικής πολιτικής του FDP/Φίλελευθέρων. M. Herbrand, δεν έκρυψε τη δυσαρέσκειά του και υποστήριξε ότι η απόφαση συνιστά *«μια πικρή απογοήτευση για τα εκατομμύρια πολιτών, τα οποία, σύμφωνα με τη δική μας οπτική, καλούνται παράνομα εδώ και τρία χρόνια να πληρώνουν την εισφορά»*. Σημειώνεται ότι, ο νυν γ/Υπουργός Οικονομικών και Πρόεδρος του FDP, C. Lindner (σε αντίθεση με τον προκάτοχό του και νυν

Γ/Καγκελάριο Scholz/SPD), επέλεξε να μην εμπλακεί καθόλου το Υπουργείο του στη διαδικασία ενώπιον του BFH. Μάλιστα, η κοιν. Υφυπουργός Οικονομικών και στέλεχος του κόμματος, K. Hessel, υποστήριξε, σε σχετική της ανάρτηση, ότι και μετά τη δικαστική απόφαση, ο στόχος του FDP παραμένει η κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης.

Ιδιαίτερος αρνητικό σε ό,τι αφορά τη συνέχιση εφαρμογής της εισφοράς αλληλεγγύης είναι και το Ινστιτούτο IW, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ένωση Εργοδοτών. Ο εμπειρογνώμων επί φορολογικών θεμάτων του IW, T. Hentze, επισημαίνει χαρακτηριστικά ότι η εν λόγω εισφορά «έχει μετατραπεί σε έναν κεκαλυμμένο εταιρικό φόρο, ο οποίος είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος σε δύσκολες οικονομικές περιόδους». Σύμφωνα με τον κ. Hentze, από τα € 13 δις που αναμένεται να εισπραχθούν στην Γερμανία μέσω της εισφοράς το 2023, τα € 7 δις. θα προέρχονται από τη επιπλέον φορολογική επιβάρυνση των γ/επιχειρήσεων.

Επισημαίνεται ότι στη Γερμανία εξαιρούνται της εισφοράς αλληλεγγύης τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπόχρεα σε φόρο εισοδήματος, των οποίων ο αρχικώς υπολογισθείς φόρος δεν υπερβαίνει τα € 17.534 για άγαμους και τα € 35.085 για έγγαμα ζευγάρια. Εξαιρούνται, δηλαδή, οι φορολογούμενοι με ετήσιο ατομικό ακαθάριστο εισόδημα έως περίπου € 65.000. Η εν λόγω εισφορά ανέρχεται σε 5,5% επί του καταβλητέου φόρου εισοδήματος ή φόρου ν.π.

2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ήπια Ανάπτυξη αντί συρρίκνωσης για τη γερμανική οικονομία

Σε επί τα βελτίω αναθεώρηση των εκτιμήσεών της για τη πορεία της γερμανικής οικονομίας προβαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις χειμερινές προβλέψεις της, αναμένοντας πλέον ότι καταγράφει ήπια ανάπτυξη για την φετινή χρονικά έναντι των προηγούμενων προβλέψεών της για συρρίκνωση.

Ειδικότερα, η Επιτροπή αναμένει ότι το γερμανικό ΑΕΠ θα παρουσιάσει για το 2023 αύξηση της τάξεως του 0,2%, έναντι συρρίκνωσης κατά 0,6% που προέβλεπε το περασμένο φθινόπωρο, λόγω της αποκλιμάκωσης των ενεργειακών τιμών και της στήριξης των νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Με βάση τα προσαρμοσμένα στοιχεία για το τέταρτο τρίμηνο προηγούμενου έτους, το γερμανικό ΑΕΠ παρουσίασε μείωση της τάξεως του 0,2%.

Ωστόσο, σημειώνει ότι παρά την πρόσφατη βελτίωση του κλίματος εμπιστοσύνης, η γερμανική οικονομία αναμένεται να υποστεί ακόμη μία ήπια πτώση στις αρχές του 2023, γεγονός που οφείλεται στις υψηλές τιμές ενέργειας που πληρώνουν τα νοικοκυριά, τιμές οι οποίες εξακολουθούν να αυξάνονται καθώς και η κρατική στήριξη για το δίμηνο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου που πρόκειται να εκταμιευθεί το Μάρτιο. Για το 2024, η ΕΕπιτροπή προβλέπει περαιτέρω ανάπτυξη της τάξης του 1,3%.

Όσον αφορά τον πληθωρισμό, εκτιμάται ότι ο δείκτης τιμών καταναλωτή στη Γερμανία θα διατηρηθεί σε πολύ υψηλά επίπεδα, συγκεκριμένα στο 6,3% για το 2023, πριν από ελαφρά υποχώρηση στο 2,4% για το 2024. Οι τιμές καταναλωτή, σε εναρμονισμένη βάση ώστε να είναι συγκρίσιμες με αυτές στα άλλα κ-μ της ΕΕ, κορυφώθηκαν τον περασμένο Οκτώβριο στο 11,6%, κυρίως λόγω των συνεχών αυξήσεων των ενεργειακών τιμών και του κόστους των εισροών. Για το τρέχον έτος, η Επιτροπή αναμένει ότι η μετακύλιση του υψηλού ρυθμού αύξησης των χονδρικών τιμών της ενέργειας αναμένεται να μετριαστεί από τα ανώτατα όρια που έχουν τεθεί στις τιμές του φ/α και της ηλεκτρικής ενέργειας. Επίσης σημειώνεται ότι το

αυξανόμενο κόστος παραγωγού αναμένεται να διατηρήσει τον πληθωρισμό σε υψηλά ακόμη επίπεδα.

Παράλληλα ο Υπουργός Οικονομικών, Christian Lindner (FDP), με αφορμή τη συμμετοχή του στο Συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, δήλωσε κατηγορηματικά ότι «οι αλλαγές στους κανόνες περί χρέους της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις οποίες προτείνει η Επιτροπή δεν μπορούν να εγκριθούν ως έχουν». Οι 27 Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών πρόκειται να εξετάσουν τη μορφοποίηση των νέων δημοσιονομικών κανόνων. Ο κ. Lindner ανέφερε επίσης ότι «οι χώρες με υψηλά επίπεδα χρέους μετά την πανδημία θα πρέπει να επιστρέψουν σε βιώσιμα δημόσια οικονομικά. Η βιωσιμότητα δεν άπτεται μόνον οικολογικών στόχων, πρέπει να έχει εφαρμογή και στην οικονομία. Για τη Γερμανία είναι απαραίτητο να δει συνεκτικά, αξιόπιστα και προβλέψιμα μονοπάτια προς τη μείωση των ελλειμμάτων και επιπέδων χρέους».

Απαντώντας στις αντιδράσεις πολλών κυβερνήσεων κ-μ και στην αντίθετη επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται, ο κ. Lindner πιστεύει ότι «οι κυβερνήσεις πρέπει απλώς να μειώνουν το διαρθρωτικό τους έλλειμμα κάθε χρόνο τουλάχιστον κατά 0,5% του ΑΕΠ μέχρι να φτάσουν σε ισορροπία. Αυτό, σε συνδυασμό με την οικονομική ανάπτυξη θα φροντίσει για το χρέος». Όπως δήλωσε επίσης ανώτερος αξιωματούχος της Ευρωζώνης που συμμετείχε στις συνομιλίες «το πιο πιθανό αποτέλεσμα είναι ότι θα έχουμε κάτι πολύ παρόμοιο με τη γερμανική θέση στο τέλος».

3. Βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος σύμφωνα με έρευνα του DIHK

Ενίσχυση της αισιοδοξίας στον επιχειρηματικό κόσμο της Γερμανίας προκύπτει από τα ευρήματα της τελευταίας έρευνας της Συνομοσπονδίας Γερμανικών Επιμελητηρίων Βιομηχανίας και Εμπορίου (Deutsche Industrie- und Handelskammertag/DIHK), μεταξύ των μελών του. Όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο Γενικός Διευθυντής του DIHK, M. Wansleben, κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της παγγερμανικής μελέτης, «τα καλά νέα είναι ότι η γερμανική οικονομία κατάφερε να αποτρέψει μια επαπειλούμενη κατάρρευση». Σημειώνεται ότι το DIHK απηύθυνε ερωτηματολόγια σε περισσότερες από 27.000 γ/εταιρείες από όλους τους τομείς και τις περιφέρειες. Συγκεκριμένα, το 16% των ερωτηθέντων προσδοκά βελτίωση της οικονομικής κατάστασης (έναντι μόλις 8% σε αντίστοιχη έρευνα του Οκτωβρίου), ενώ επιδείνωση αναμένει το 30% (έναντι 52% τον Οκτώβριο).

Παρόλα αυτά, ο κ. Wansleben εκφράζει τον προβληματισμό του για την πορεία των γ/μικρομεσαίων επιχειρήσεων το 2023, καθώς οι εταιρείες αυτές αλλά και οι αυτοαπασχολούμενοι συνεχίζουν να υποφέρουν από τον πληθωρισμό και τις υψηλές ενεργειακές τιμές. Οι εισηγμένες εταιρείες πραγματοποιούν τις περισσότερες πωλήσεις τους στο εξωτερικό και αυτό τους επιτρέπει να αντισταθμίζουν τις αδυναμίες της γερμανικής αλλά και μεμονωμένων ξένων αγορών, ενώ, αντιθέτως, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις εξαρτώνται περισσότερο από την εγχώρια γ/αγορά. Παρόλα αυτά, έρευνα του Ινστιτούτου Ifo, με έδρα το Μόναχο, και του παρόχου υπηρεσιών πληροφορικής Jimdo καταγράφει βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος ακόμη και μεταξύ των υπευθύνων των εταιρειών αυτών και των ελ. επαγγελματιών.

Σύμφωνα με τον κ. Wansleben, η αποτροπή της ύφεσης ασφαλώς συνδέεται με τα μέτρα που έλαβε η Γ/Κυβέρνηση για τον έλεγχο του κόστους των λογαριασμών ενέργειας νοικοκυριών και επιχειρήσεων, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει λόγος για ανάκαμψη της

γ/Οικονομίας. Βάσει των εκτιμήσεων του DIHK το πιθανότερο σενάριο πλέον για το τρέχον έτος είναι αυτό της στασιμότητας. Ανησυχία στον κ. Wansleben δημιουργεί επίσης το «επενδυτικό κενό», που προκύπτει από την έρευνα, καθώς *«μια αυτοσυντηρούμενη άνοδος μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν αυξηθούν οι επενδύσεις. Επί του παρόντος, όμως, οι επενδύσεις των γ/εταιρειών σε εξοπλισμό δεν έχουν καν προσεγγίσει τα προ κρίσης επίπεδα»*. Σύμφωνα με την έρευνα, το 1/5 των ερωτηθεισών εταιρειών αναβάλλει προγραμματισμένες επενδύσεις λόγω του υψηλού κόστους, που αντιμετωπίζουν στις δραστηριότητές τους.

Σημειώνεται, επίσης, ότι οι περισσότερες από τις μισές εταιρείες που συμμετείχαν στην έρευνα του DIHK αξιολογούν ως σημαντικό επιχειρηματικό κίνδυνο την έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Όπως επισημαίνει ο κ. Wansleben, στο θέμα των προσλήψεων οι γ/επιχειρήσεις δείχνουν διάθεση να ακολουθήσουν επεκτατική πολιτική αλλά *«δεν μπορούν να ακυρώσουν τη δημογραφική εξέλιξη και χρειάζονται περισσότερη πολιτική στήριξη στο ζήτημα αυτό»*. Επιπρόσθετα, ο κ. Wansleben ζητά μείωση της γραφειοκρατίας και επιτάχυνση των διαδικασιών. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, *«το μήνυμα είναι σαφές: η Γερμανία και η Ευρώπη πρέπει επιτέλους να κινηθούν πιο γρήγορα. Αυτό που συνέβη με τους γ/τερματικούς σταθμούς LNG και τη γρήγορη κατασκευή τους, θα πρέπει να αποτελέσει το "γερμανικό πρότυπο" ('German Standard') και σε άλλους τομείς, όπως οι υποδομές, η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, η επέκταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η διευκόλυνση των εταιρικών επενδύσεων»*.

4. Αύξηση κερδοφορίας εισηγμένων δείκτη DAX 40

Σύμφωνα με στοιχεία του πρακτορείου Bloomberg, το 2022 οι εισηγμένες στο γερμανικό χρηματιστήριο DAX, που περιλαμβάνονται στο δείκτη DAX 40, σημείωσαν τη δεύτερη καλύτερη επίδοση όλων των εποχών, καταγράφοντας συνολικά καθαρά κέρδη της τάξης των € 122 δις. Σε ότι αφορά την πορεία των εταιρειών του DAX 40 το τρέχον έτος, οι περισσότεροι αναλυτές αναμένουν περαιτέρω αύξηση των κερδών για τις περισσότερες από αυτές. Εξαιρεση αποτελούν ο κολοσσός της χημικής βιομηχανίας BASF, που το 2022 κατέγραψε καθαρές ζημιές της τάξης των € 1,4 δις λόγω της δραστηρικής μείωσης των δραστηριοτήτων του στη Ρωσία, και η ADIDAS, η οποία προς τα τέλη του 2023 ανέφερε μείωση των κερδών της.

Τρεις παράγοντες συντελούν στις αισιόδοξες προβλέψεις για την κερδοφορία των μεγάλων γερμανικών εταιρειών:

1. Η καλύτερη οικονομική συγκυρία: είχαν προηγηθεί τα στοιχεία Ιανουαρίου του δείκτη επιχειρηματικού κλίματος, που επιμελείται το Ινστιτούτο Ifo, και ο δείκτης καταναλωτικού κλίματος της εταιρείας ερευνών και αναλύσεων GfK, που, επίσης, έδειχναν μεγαλύτερη αισιοδοξία μεταξύ των συντελεστών της οικονομίας. Ταυτόχρονα, οι τιμές της ενέργειας στη Γερμανία διαμορφώνονται το τελευταίο διάστημα στα χαμηλότερα επίπεδα από τις αρχές του 2022 (-20% συγκριτικά με την άνοιξη του 2022, λίγο μετά δηλαδή τη ρ/εισβολή στην Ουκρανία, και -75% συγκριτικά με το περασμένο καλοκαίρι).
2. Η αύξηση της ζήτησης: οι περισσότερες εταιρείες του DAX 40 καταγράφουν τους τελευταίους μήνες ανοδικές τάσεις στις πωλήσεις τους, με προοπτική περαιτέρω ενίσχυσης της ζήτησης το 2023. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Infineon, που εξειδικεύεται στους ημιαγωγούς, ο διευθύνων σύμβουλος της οποίας, J. Hanebeck, διαπιστώνει ότι *«η μακροπρόθεσμη τάση παραμένει ισχυρή»*, λόγω της μετάβασης της

αυτοκινητοβιομηχανίας στην ηλεκτροκίνηση, που διατηρεί υψηλά τη ζήτηση για ημιαγωγούς.

3. Η επιστροφή της Κίνας σε ισχυρούς αναπτυξιακούς ρυθμούς μετά την εγκατάλειψη της πολιτικής “zero-Covid”: σύμφωνα με υπολογισμούς της ε/φ Handelsblatt, οι εταιρείες του DAX-40 πραγματοποιούν το 15% του κύκλου εργασιών τους, δηλαδή περίπου € 230 δις, στην Κίνα. Όπως επισημαίνει ο επικεφαλής επενδυτικής στρατηγικής της Deutsche Bank, U. Stephan *«η μείωση των τιμών στην ενέργεια και η άρση των μέτρων για την πανδημία στην Κίνα είναι οι πιθανότεροι λόγοι της βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος»*.

Γ. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ – ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ / ΕΙΔΗΣΕΙΣ

1. ΤΡΑΠΕΖΕΣ

– Εκτόξευση κερδών Deutsche Bank κατά 159% το 2022

Κέρδη για 10^ο συνεχόμενο τρίμηνο με ώθηση και από την αύξηση των επιτοκίων ανακοίνωσε η DEUTSCHE BANK. Συγκεκριμένα, τα καθαρά κέρδη του τελευταίου τριμήνου του 2022 ανήλθαν σε € 1,8 δις με τα ετήσια καθαρά κέρδη να φτάνουν στα €5 δις, αυξημένα κατά 159% έναντι του 2021. Η τράπεζα πρότεινε επίσης μέρισμα για τους μετόχους 30 σεντς ανά μετοχή, έναντι 20 σεντς ανά μετοχή το 2021.

Το 2019, η DEUTSCHE BANK, έθεσε σε εφαρμογή ένα σχέδιο εκτεταμένης αναδιάρθρωσης για τη μείωση του κόστους και την βελτίωση της κερδοφορίας, το οποίο μεταξύ των άλλων περιελάμβανε, μέχρι το τέλος του 2022, περίπου 18.000 απολύσεις. Σχολιάζοντας τα οικονομικά αποτελέσματα, ο Δ/νων Σύμβουλος της τράπεζας, Christian Sewing, δήλωσε ότι *«εστιάζοντας εκ νέου την επιχειρήσή μας γύρω από τα δομικά δυνατά σημεία, έχουμε γίνει σημαντικά πιο κερδοφόροι, πιο ισορροπημένοι και πιο αποδοτικοί ως προς το κόστος. Το 2022, αποδείξαμε αυτό παρέχοντας τα καλύτερα μας αποτελέσματα εδώ και δεκαπέντε χρόνια. Χάρης στην πειθαρχημένη εκτέλεση της στρατηγικής μας, μπορέσαμε να υποστηρίξουμε τους πελάτες μας μέσα από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, αποδεικνύοντας την ανθεκτικότητά μας με ισχυρή πειθαρχία κινδύνου και χρηστή διαχείριση κεφαλαίου»*.

Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της τράπεζας, ορισμένα από τα θετικά δεδομένα, αντισταθμίστηκαν από μια ύφεση στις συναλλαγές που επηρέασε ευρύτερα τον χρηματοπιστωτικό τομέα τους τελευταίους μήνες. Σε δηλώσεις του επίσης, το μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου της Τράπεζας και Γενικός Οικονομικός Διευθυντής, James von Moltke, ανέφερε ότι *«το τέταρτο τρίμηνο του 2022 σημείωσε μικρή πτώση τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο, αλλά παρόλα αυτά ήταν ένα τρίμηνο ρεκόρ στις δραστηριότητές μας του δείκτη FIC (σταθερού εισοδήματος και νομισμάτων), καταγράφοντας έσοδα ύψους € 8,9 δις για ολόκληρο το έτος. Ο Ιανουάριος ήταν μήνας ισχυρών επιδόσεων για τα τμήματα συναλλαγών της τράπεζας, καθώς η αστάθεια της αγοράς συνεχίζεται»*.

– Νέα επενδυτική στρατηγική Deutsche Bank

Σε συνομιλίες για επενδύσεις με δύο εταιρείες κρυπτονομισμάτων φέρεται να βρίσκεται η Deutsche Bank, στο πλαίσιο των προσπαθειών για την αναζωογόνηση της τράπεζας. Σύμφωνα

με δηλώσεις του Stefan Hoops, Δ/ντος Συμβούλου του Ομίλου DWS, ενός εκ των κορυφαίων διαχειριστών πλούτου στο κόσμο και με περισσότερα από 60 χρόνια εμπειρίας και πηγή σταθερότητας και καινοτομίας σε όλο το φάσμα των επενδυτικών κλάδων, «η Deutsche Bank αξιολογεί πιθανές επενδύσεις στα κρυπτονομίσματα μέσω του βραχίονα περιουσιακών στοιχείων DWS και είναι ήδη έτοιμη να εισφέρει κεφάλαια σε δύο γερμανικές εταιρείες κρυπτογράφησης».

Σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις, η τράπεζα θα μπορούσε να αγοράσει ένα μειοψηφικό πακέτο μετοχών, είτε της εταιρείας Tradias, είτε της εταιρείας Deutsche Digital Assets. Η Deutsche Digital Assets λειτουργεί ως ανταλλακτήριο κρυπτονομισμάτων, ενώ η Tradias διαχειρίζεται ένα ανταλλακτήριο, χρήση του οποίου κάνουν μόνο σημαντικοί πελάτες. Ανήκει στην εταιρεία διαχείρισης χρεογράφων Bankhaus Scheich Wertpapierspezialist AG και είχε παίξει σημαντικό ρόλο στην πώληση κατασχεθέντων ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων μετά από αίτημα των εισαγγελικών Αρχών της Φρανκφούρτης το 2021.

Ο Όμιλος DWS, μέσω του βραχίονα διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, θέλει να βελτιώσει τη φήμη της εταιρείας μετά από κατηγορίες «greenwashing» – μορφή πράσινης διαφήμισης ή «πράσινου marketing» όπου το πράσινο marketing χρησιμοποιείται παραπλανητικά για να πείσει το κοινό ότι τα προϊόντα, οι στόχοι και οι πολιτικές είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Ως εκ τούτου η φήμη της εταιρείας αμαυρώθηκε, ενώ παράλληλα ξεκίνησαν έρευνες τόσο στη Γερμανία όσο και στις ΗΠΑ.

Ο Δ/νων Σύμβουλος της DWS υπήρξε δημόσιος υποστηρικτής για τα κρυπτονομίσματα και τα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία. Υπό την ηγεσία του, η Deutsche Bank υλοποιεί μία νέα επενδυτική στρατηγική που εστιάζει στα κρυπτονομίσματα προκειμένου ενισχύσει τη θέση της στην αναδύομενη κατηγορία περιουσιακών στοιχείων.

– Διοικητής της BUNDESBANK: Πιθανή η αύξηση των επιτοκίων μετά τον Μάρτιο

«Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι πολύ πιθανόν να προχωρήσει σε σημαντική αύξηση των επιτοκίων της μετά τον ερχόμενο Μάρτιο, καθώς ο πληθωρισμός, ιδιαίτερα οι υποκείμενες αυξήσεις τιμών, παραμένει πολύ υψηλός», όπως δήλωσε ο Διοικητής της Γερμανικής Κεντρικής Τράπεζας – BUNDESBANK, Joachim Nagel, σε συνέντευξη που παραχώρησε συμμετέχοντας στη συνάντηση των G20, στην πόλη Bengaluru της Ινδίας.

Παρόλο που ο γενικός δείκτης είναι πολύ κάτω από το ανώτατο όριο, η υποκείμενη αύξηση των τιμών, βασικός δείκτης για την ανεκτικότητα του πληθωρισμού, αυξήθηκε τον περασμένο μήνα Φεβρουάριο στο ιστορικό υψηλό του 5,3%, ενισχύοντας τον κίνδυνο η αύξηση των τιμών να κολλήσει πάνω από το στόχο του 2% της ΕΚΤ. Σε άλλο σημείο των δηλώσεων του ο Γερμανός Τραπεζίτης ανέφερε *«φαίνεται ότι ο δομικός πληθωρισμός θα παραμείνει σε πολύ υψηλά επίπεδα μετά τον Μάρτιο και θα μειώνεται σταδιακά μόνο. Για αυτό δεν αποκλείω ότι είναι πολύ πιθανό να χρειαστούν περαιτέρω αυξήσεις επιτοκίων, σημαντικές αυξήσεις επιτοκίων, πέραν του Μαρτίου».*

Η ΕΚΤ έχει ήδη δεσμευθεί να αυξήσει τα επιτόκια κατά 50 μονάδες βάσης στο 3% τον τρέχοντα μήνα και οι αγορές προεξοφλούν νέες αυξήσεις κατά 75 μονάδες βάσης πριν από το τέλος του ερχόμενου καλοκαιριού. Ωστόσο, οι υποστηρικτές της πιο ευέλικτης πολιτικής, ιδιαίτερα από τον Νότο της Ευρωζώνης, πιέζουν ζητώντας περισσότερες μετρημένες κινήσεις, υποστηρίζοντας ότι τα επιτόκια περιορίζουν την οικονομική ανάπτυξη.

Αμφισβητώντας τη πολιτική αυτή, ο Joachim Nagel, ανέφερε ότι «δεν πιστεύω ότι τα επιτόκια είναι ακόμη περιοριστικά, παρά τον κύκλο νομισματικής σύσφιξης της ΕΚΤ, τον πιο επιθετικό στην ιστορία της. Η διακοπή της νομισματικής σύσφιξης πολύ σύντομα θα αποτελούσε θεμελιώδες λάθος, σημείο που μοιράζονται και άλλοι συντηρητικοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι οποίοι λένε ότι ο κίνδυνος να κάνουμε πολύ λίγα για την τιθάσευση του πληθωρισμού είναι μεγαλύτερος από τον κίνδυνο να κάνουμε πάρα πολλά».

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ – Οξύνεται η στεγαστική κρίση στην Γερμανία

Συνεχίζεται η έντονη ανησυχία στη Γερμανία για την συνεχιζόμενη πτωτική τάση της κατασκευαστικής δραστηριότητας που επιτείνει περαιτέρω το ήδη οξύ στεγαστικό πρόβλημα σε όλη τη χώρα. Σύμφωνα με την Έκθεση Εμπειρογνομόνων της Κεντρικής Επιτροπής Ακινήτων (Zentrale Immobilien Ausschuss, ZIA) που εκπροσωπεί τις γερμανικές εταιρείες ακινήτων, το στεγαστικό έλλειμμα στη Γερμανία έχει φτάσει στο χειρότερο σημείο της τελευταίας 20ετίας. Η εν λόγω Έκθεση υπολογίζει ότι έως το 2025 θα απαιτούνται 700.000 νέα διαμερίσματα κάθε χρόνο, για αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης: αυτή η εκτίμηση συμφωνεί με την αντίστοιχη του Ινστιτούτου Pestel (Αννόβερο) σε σχετική μελέτη στις αρχές 2023.

Υπενθυμίζεται ότι κυβερνητική δέσμευση αποτελεί η ανέγερση κάθε χρόνο 400.000 νέων οικιστικών μονάδων, εκ των οποίων οι 100.000 θα είναι κοινωνικές κατοικίες για χαμηλά εισοδήματα κλπ., ενώ πρόσφατα (29.01) η γ/Υπουργός Στέγασης, Αστικής Ανάπτυξης και Κατασκευών, K. Geywitz / SPD αναθεώρησε προς τα πάνω τον στόχο αυτό αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι «στην πραγματικότητα, πιθανότατα χρειαζόμαστε 500.000 - 600.000 διαμερίσματα κάθε χρόνο, λόγω και της μεγάλης αύξησης των προσφύγων από την Ουκρανία». Παρόλα αυτά, βάσει εκτιμήσεων του γ/Οικονομικού Ινστιτούτου (Κολωνία) , το 2021 ολοκληρώθηκαν μόλις 293.400 νέα διαμερίσματα, το 2022 280.000, ενώ για το 2023 προβλέπονται ακόμη λιγότερα, μόλις 245.000.

Ο Πρόεδρος της ZIA A. Mattner εκτιμά ότι το 2024 1,4 εκ. άτομα στην Γερμανία δεν θα μπορούν να εξασφαλίσουν στέγη. Εκτός από τη μετανάστευση και τη μειωμένη οικοδομική δραστηριότητα, το πρόβλημα οξύνει το νέο γραφειοκρατικό πλέγμα των γ/Κανονισμών για την προστασία του κλίματος. Η ZIA ασκεί κριτική στη Γ/Κυβέρνηση και ενώνει τη φωνή της με τις άλλες συναφείς Ενώσεις: τον Σύνδεσμο Γερμανών Ενοικιαστών (Deutsche Mieterbund), και το Συνδικάτο του κλάδου των Κατασκευών (IG BAU), που ζητούν νέο γενναίο πακέτο κρατικής στήριξης για ανέγερση νέων κατοικιών.

Ωστόσο, η κυρία Geywitz και τα στελέχη του γ/Υπουργείου Κατασκευών παραμένουν πολύ επιφυλακτικά σε ένα τόσο μεγάλο πρόγραμμα επιδοτήσεων. Απαντώντας στον κ. Mattner, η γ/Υπουργός Κατασκευών αναρωτήθηκε «τι πραγματικά θα συμβεί αν διαθέσουμε μερικά δις σε μια πλήρως κορεσμένη από άποψη χωρητικότητας αγορά; Τότε πιθανότατα οι κατασκευές θα είναι πιθανότατα ακόμη ακριβότερες και θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να υποχωρήσει το κόστος». Απευθύνοντας έμμεσες βολές προς τις γ/κατασκευαστικές εταιρείες και τις γ/επιχειρήσεις εκμετάλλευσης οικιστικών ακινήτων (Wohnungsunternehmen) η Υπουργός Geywitz υποστήριξε ότι πρέπει να αυξηθεί η παραγωγικότητα στις κατασκευές, προκαλώντας την αντίδραση του T.-O. Müller, γενικού διευθυντή του Κεντρικού Συνδέσμου της Γερμανικής Κατασκευαστικής Βιομηχανίας e.V. (Hauptverband der Deutschen Bauindustrie e.V.), ο οποίος

δήλωσε χαρακτηριστικά «*ότι ο κλάδος είναι από καιρό έτοιμος, και δεν μπορεί να αποτελέσει τον αποδιοπομπαίο τράγο*».

Σε πρώτη φάση, η Γ/Κυβέρνηση προγραμματίζει να επιδοτήσει την κατασκευή ιδιαίτερα ενεργειακά αποδοτικών κατοικιών με €750 εκ. ετησίως μέσω χαμηλότοκων δανείων της γ/Τράπεζας Ανασυγκρότησης (KfW), ενώ σε € 14,5 δις ανέρχεται το ποσό που (βάσει του ισχύοντος σχεδιασμού) έχει προβλεφθεί έως το 2026 για την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών. Παρόλα αυτά, η κυρία Geywitz υπερασπίστηκε την αναγκαιότητα προσαρμογής στα νέα περιβαλλοντικά πρότυπα, παρά τη δύσκολη συγκυρία λόγω του καλπάζοντα πληθωρισμού, της εκτίναξης των επιτοκίων και του πολέμου στην Ουκρανία. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, «*αν περιμένετε μια ήσυχη και βολική στιγμή για να εισαγάγουμε τα πρόσθετα περιβαλλοντικά πρότυπα, αυτή δε θα έρθει ποτέ*».

Πάντως, η Γ/Κυβέρνηση παραδέχεται ότι είναι αναγκαία μια σειρά πρόσθετων μέτρων για την ψηφιοποίηση, την απλούστευση των πολεοδομικών διαδικασιών, και την αναθεώρηση των οικοδομικών κανονισμών. Εντός του 2023 αναμένεται να καταστεί δυνατή η ψηφιακή υποβολή των αιτήσεων για έκδοση οικοδομικής άδειας, ενώ το επόμενο έτος θα είναι πλήρως ψηφιοποιημένη και η διαδικασία διεκπεραίωσης των αιτήσεων αυτών, έργο που θα επωμιστούν τα ομόσπονδα Κρατίδια και η τοπική αυτοδιοίκηση.

Η διαρκής επιδείνωση του στεγαστικού προβλήματος στη Γερμανία έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση του ανοδικού ρυθμού των τιμών ενοικίασης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Έκθεση Εμπειρογνομόνων της ZIA, η μέση τιμή ενοικίασης κατοικιών ανήλθε το 2020 στα € 9,10 τ.μ., αυξημένη κατά 5,2% σε ετήσια βάση. Αναλυτικότερα, το δ' τρίμηνο 2022 τα μισθώματα διαμορφώθηκαν στα € 18,07 ανά τ.μ στο Μόναχο, € 13,63 τη Φρανκφούρτη, € 13,45 στη Στουτγάρδη, € 12,39 στην Κολωνία, € 12,27 στο Βερολίνο, € 11,87 στο Ντύσσελντορφ και € 11,83 στο Αμβούργο.

Σε ό,τι αφορά τις τιμές αγοράς οικιστικών μονάδων, η Έκθεση της ZIA επιβεβαιώνει την επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου τους, καθώς η απότομη αύξηση των επιτοκίων δανεισμού έχει καταστήσει πολύ ακριβή τη δανειοδοτική χρηματοδότηση. Σύμφωνα με στοιχεία της Interhyp, του μεγαλύτερου μεσίτη στεγαστικών ενυπόθηκων δανείων, μειώθηκε σημαντικά ο συνολικός όγκος των ενυπόθηκων δανείων το 2022, ενώ το ενδιαφέρον των αγοραστών μετατοπίστηκε προς τα παλαιότερα ακίνητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι το το μερίδιο των νέων κατασκευών στο συνολικό όγκο των ενυπόθηκων δανείων μειώθηκε από 30 σε 15 %. Σε γενικές γραμμές, οι πελάτες της Interhyp προτίμησαν το 2022 να αγοράσουν παλαιότερα και μικρότερα ακίνητα: η μέση ηλικία των χρηματοδοτούμενων οικιών αυξήθηκε από τα 38 (2021) στα 46 έτη. Για τις ιδιοκατοικούμενες μονοκατοικίες, η μέση επιφάνεια διαβίωσης μειώθηκε από 161 σε 156 τ.μ., ενώ στην περίπτωση των διαμερισμάτων παρέμεινε σταθερή στα 80 τ.μ.

Σύμφωνα με την εκτίμηση της Interhyp, η οποία συμβαδίζει με τις προβλέψεις των περισσότερων αναλυτών του κλάδου, οι τιμές των διαμερισμάτων θα συνεχίσουν να αυξάνονται, μέχρι η αγορά να ανακτήσει το σημείο ισορροπίας της, πιθανώς στα τέλη του 2023.

3. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – Υστέρηση των γερμανικών ηλεκτροκίνητων μοντέλων στην αγορά της Κίνας

Οι γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες δεν φαίνεται να πετυχαίνουν τους στόχους τους σχετικά με την εξασφάλιση ενός σημαντικού μεριδίου στην αγορά ηλεκτροκίνητων οχημάτων της Κίνας. Τοπικές μάρκες όπως η BYD, η Nio ή η Xpeng, καθώς και η αμερικανική Tesla, πωλούν πολύ περισσότερα ηλεκτροκίνητα οχήματα συγκριτικά με τη Γερμανία. Την πλήρη έκταση του προβλήματος αποτυπώνουν τα επίσημα στοιχεία των κρατικών κινεζικών ασφαλιστικών εταιρειών, όπως αυτά αποτυπώνονται στον κάτωθι πίνακα, που δημοσιεύθηκε στην ε/φ Handelsblatt. Σύμφωνα με τα εν λόγω στοιχεία, η Volkswagen είχε πέρυσι μερίδιο μόνο 2,4% της αγοράς ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Ακόμη μικρότερα μερίδια είχαν οι BMW, Mercedes και Audi: 0,8%, 0,3% και 0,1%.

Αναλυτές θεωρούν την εν λόγω κατάσταση ανησυχητική, καθώς οι γερμανικές κατασκευαστές εξαρτώνται από την κινεζική αγορά, όπου πωλούν περισσότερο από το ένα 1/3 των οχημάτων που παράγουν. Τα γερμανικής κατασκευής οχήματα αντιπροσωπεύουν το 1/5 του συνόλου των ταξινομήσεων νέων οχημάτων με συμβατικούς κινητήρες εσωτερικής καύσης στην Κίνα. Την ίδια στιγμή, το μερίδιο της ηλεκτροκίνησης αυξάνεται διαρκώς στην Κίνα, με ρυθμούς ταχύτερους των αρχικά προβλεφθέντων. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο επικεφαλής της VW China, Ralf Brandstätter, «η μετάβαση αυτή γίνεται γρηγορότερα και από ό,τι η Κ/Κυβέρνηση ανέμενε». Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις αμιγώς ηλεκτρικών οχημάτων στην Κίνα αυξήθηκαν κατά 90% το 2022 και ανήλθαν σε 5,7 εκ. οχήματα. Από αυτά, μόλις 200.000 οχήματα ήταν γερμανική κατασκευής, δηλαδή μερίδιο 2%.

Top-10 ηλ. μοντέλων στην Κίνα

(πωλήσεις 2022)

1.	Wuling Hongguang ¹	409.846
2.	Tesla Model Y	316.515
3.	BYD Dolphin	182.557
4.	BYD Yuan Plus	149.935
5.	Tesla Model 3	125.182
6.	Changan BenBen ²	95.082
7.	GAC Aion Y	94.757
8.	Hozon Neta V	94.330
9.	Chery EQ1	91.501
10.	GAC Aion S	89.699

Πωλήσεις γερμανικών μοντέλων

στην Κίνα το 2022

Volkswagen ID.4	77.368
Volkswagen ID.6	35.365
BMW iX3	26.669
Volkswagen ID.3	24.482
Mercedes EQB	4.064
Audi Q4 E-Tron	3.600
Mercedes EQA	3.423
Porsche Taycan	3.292
Audi Q5 E-Tron	1.707
BMW iX	1.684
Mercedes EQS	1.628
Mercedes EQE	1.627
BMW i4	1.560
Audi E-Tron GT RS	43

Οι εταιρείες αντιδρούν αντίστοιχα και οι γερμανικοί όμιλοι προσπαθούν να καλύψουν το χαμένο έδαφος. Ωστόσο, αναλυτές όπως ο G. Sebastian, της δεξαμενής σκέψης Merics (Βερολίνο), που εστιάζει στην Κίνα, αμφιβάλλει αν οι γερμανικές εταιρείες μπορέσουν ποτέ να εξασφαλίσουν τόσο υψηλά μερίδια αγοράς στην Κίνα. Όπως υποστηρίζει ο κ. Sebastian, οι νεότεροι Κινέζοι καταναλωτές προτιμούν να αγοράζουν κινεζικά προϊόντα, καθώς «η εθνική υπερφάνεια αυξάνεται».

Ιδιαίτερα προβληματική είναι η κατάσταση ιδιαίτερα για την Audi: Κινέζοι αντιπρόσωποι της εταιρείας αναρτούν τεράστιες ενημερωτικές πινακίδες στα καταστήματά τους, με τις οποίες ενημερώνουν ότι η Audi δεν πωλεί μόνο βενζινοκίνητα, ντιζελοκίνητα και υβριδικά οχήματα και πως τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα του ομίλου χαρακτηρίζονται από μεγάλη αυτονομία. Χαρακτηριστικό της κατάστασης είναι, επίσης, ότι ενώ στην Ευρώπη το μοντέλο Taycan της

Porsche αύξησε τις πωλήσεις του το 2022, στην Κίνα αυτές μειώθηκαν κατά περίπου 50% [οι συνολικές πωλήσεις οχημάτων της Porsche στην Κίνα μειώθηκαν, λόγω κυρίως των συνεπειών των αλλεπάλληλων lockdowns, κατά περίπου 2%]. Αντίστοιχα, στη Mercedes, το μοντέλο EQS, που θεωρείται η ατμομηχανή των ηλ. μοντέλων πολυτελείας της εταιρείας, πώλησε το 2022 μόλις 1628 μονάδες και, εντός της αυτοκινητοβιομηχανίας, χαρακτηρίζεται ως «αποτυχημένο» σε σχέση με την κινεζική αγορά. Παρόλα αυτά, ο διευθύνων σύμβουλος της Mercedes, O. Källenius, διστάζει ακόμη να το αποσύρει από την Κίνα λόγω του αντίκτυπου, που μια τέτοια ενέργεια θα είχε. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του κ. Källenius, η «έκρηξη» της ηλεκτροκίνησης στην Κίνα αφορά, κυρίως, σε οχήματα αξίας έως € 40.000, ενώ οι κατηγορίες πολυτελείας αναπτύσσονται με πιο αργούς ρυθμούς. Όπως παραδέχεται ο κ. Källenius, *«οι ποσότητες στις τόσο υψηλές κατηγορίες είναι ακόμα πολύ μικρές για εμάς και για άλλους κατασκευαστές»* και η Mercedes επιδιώκει με στοχευμένες κινήσεις *«να δημιουργήσει μια αγορά για ηλεκτρικά προϊόντα πολυτελείας "βήμα προς βήμα"»*.

Σύμφωνα με αναλυτές της αγοράς, οι ψηφιακές λειτουργίες (μεταξύ άλλων εξελιγμένοι βοηθοί γλώσσας και δικτύωση του οχήματος με υπηρεσίες διαδικτύου) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις επιλογές των Κινέζων καταναλωτών και στον τομέα αυτό οι γερμανικές κατασκευαστές υστερούν. Επί παραδείγματι, το μοντέλο Dolphin της κινεζικής BYD διαθέτει ένα ειδικό ενσωματωμένο δίκτυο, που επιτρέπει γρηγορότερη φόρτιση και αυξάνει την αποδοτικότητά του. Στα γερμανικά μοντέλα αντίστοιχα συστήματα είναι διαθέσιμα μόνο στις ακριβές σειρές, όπως την Taycan της Porsche και την E-Tron GT της Audi. Έως τώρα, τις κ/εταιρείες στο επίπεδο αυτό έχει καταφέρει να ανταγωνιστεί μόνο η αμερικανική Tesla με τα μοντέλα Y και 3. Μόνο η σειρά Y της Tesla πούλησε το 2022 περισσότερες μονάδες από το σύνολο όλων των γερμανικών μοντέλων μαζί.

Μεσοπρόθεσμα, οι επιπτώσεις για τις γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες μπορεί να είναι ευρύτερες, καθώς ενδέχεται να τεθεί σε κίνδυνο η τοπική τους παραγωγή, σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα της Horváth & Partners, D. Voggenreiter. Οι ξένες αυτοκινητοβιομηχανίες αναγκάζονται να δημιουργήσουν κοινοπραξίες με τοπικές εταιρείες στην Κίνα προκειμένου να αναπτύξουν την τοπική παραγωγή τους: η Volkswagen συνεργάζεται με τις κινεζικές FAW και Saic και η Mercedes με την κρατική Beijing Automotive. Εάν οι παραγωγή δεν είναι ικανοποιητική, οι ξένοι επενδυτές *«διατρέχουν τον κίνδυνο οι Κινέζοι συνεργάτες της κοινοπραξίας να προτιμήσουν να παραγάγουν δικές τους πιο επιτυχημένες μάρκες ηλεκτρικών αυτοκινήτων και να παραμελήσουν τις υποχρεώσεις της κοινοπραξίας»*, υποστηρίζει ο κ. Voggenreiter.

Οι Κινέζοι κατασκευαστές έχουν αυξημένη αυτοπεποίθηση λόγω της εγχώριας ισχύος τους και αποκτούν εξωστρεφή προσανατολισμό, με στόχο να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους στην Ευρώπη: κατασκευαστές όπως οι BYD, Great Wall Motor, Nio και Xpeng στοχεύουν ο καθένας σε όγκο πωλήσεων έως και 120.000 μονάδων ετησίως στην ΕΕ. Σύμφωνα με την ανάλυση του κ. Voggenreiter, *«ο αγώνας είναι ανοιχτός για το εάν οι Κινέζοι κατασκευαστές ηλεκτρικών αυτοκινήτων θα επικρατήσουν με τα οχήματά τους στην Ευρώπη ή εάν, αντίστροφα, επικρατήσουν οι Γερμανοί κατασκευαστές με τα δικά τους ηλεκτρικά αυτοκίνητα στην Κίνα»*.

Σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων Berylls, που ειδικεύεται στον κλάδο της αυτοκίνησης, ενώ η ηλεκτροκίνηση αναπτύσσεται τάχιστα σε ΗΠΑ και Κίνα, η Ευρώπη, και ειδικότερα η Γερμανία, καθίστανται ένας ολοένα λιγότερο ελκυστικός προορισμός για τους κατασκευαστές

αυτοκινήτων. Σύμφωνα με την εν λόγω ανάλυση, οι μεγαλύτερες προκλήσεις για την Ευρώπη είναι οι υψηλές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και η έλλειψη εξειδικευμένων εργαζομένων.

Σύμφωνα με την Berylls, το ενεργειακό κόστος ανά όχημα στην Ευρώπη ήταν περίπου € 800 ευρώ το 2022. Ακόμα και αν η κατάσταση στον τομέα της ενέργειας ομαλοποιηθεί, το κόστος παραμένει υψηλό και, ως εκ τούτου, επιβαρύνει τη θέση των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών. Η σύγκριση με το 2021, οπότε η επιβάρυνση ήταν περίπου € 300 ανά όχημα, είναι καταλυτική. Ιδιαίτερα από τη στιγμή που οι τιμές για τις ΗΠΑ ή την Κίνα είναι ακόμη πολύ χαμηλότερες. Σύμφωνα με τον ειδικό σε θέματα ενέργειας της Berylls, Dr. A. Timmer, «το έτος 2022 σηματοδοτεί μια αλλαγή εποχής στον τομέα του ενεργειακού κόστους για την αυτοκινητοβιομηχανία».

Έρευνα του Συνδέσμου της Γ/Αυτοκινητοβιομηχανίας (Verband der deutschen Automobilindustrie – VDA) μεταξύ των μελών του δείχνει τις επιπτώσεις όλων των ανωτέρω παραμέτρων: 9 στις 10 εταιρείες θεωρούν τη Γερμανία μη ανταγωνιστική διεθνώς ως επενδυτικό προορισμό. Αν και το ποσοστό όσων θέλουν να αναβάλουν τις επενδύσεις τους μειώνεται (στο 28% από 45%), το ποσοστό όσων θέλουν να μεταφέρουν τις επενδύσεις τους ή να τις ακυρώσουν πλήρως αυξάνεται (+6% και +8% συγκριτικά με τον Σεπτέμβριο).

Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Περιορισμός ζημιών UNIPER – Πιθανότητα συγκράτησης των ενεργειακών τιμών

Η εταιρεία UNIPER, ο μεγαλύτερος προμηθευτής φ/α στη Γερμανία, στην οικονομική διάσωση της οποίας έσπευσε πέρυσι η γ/Κυβέρνηση, αναμένει πολύ μικρότερη ετήσια ζημία από ό,τι φοβόταν τον περασμένο Νοέμβριο, αφού οι χαμηλότερες τιμές του φ/α μείωσαν το κόστος αντικατάστασης των ρωσικών προμηθειών. Η εταιρεία, η οποία βρέθηκε στα πρόθυρα της κατάρρευσης μετά τη διακοπή παροχής ρωσικού φυσικού αερίου προβλέπει για το 2022 καθαρή ζημία €19,1 δις, σύμφωνα με χθεσινές δηλώσεις του Διευθύνοντος Συμβούλου της επιχείρησης, Klaus Dieter Maubach. Παράλληλα, η UNIPER ανακοίνωσε τον περασμένο Νοέμβριο καθαρή ζημία € 40 δις για το 9μηνο Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2022, καθώς «τότε ένα μέρος της ζημίας βασίστηκε σε προβλέψεις για τις προθεσμιακές τιμές των αγορών φ/α που δεν λαμβάνει πλέον από τη ρ/GAZPROM».

Στο ίδιο θέμα αναφέρθηκε και η Chief Financial Officer της εταιρείας, Tiina Tuomela, δηλώνοντας ότι «η εξέλιξη της τιμής του φ/α έχει σημαντικό αντίκτυπο στις απώλειες της UNIPER για πραγματοποιηθείσες και μελλοντικές προμήθειες αντικατάστασης φ/α. Όπως είναι γνωστό, η UNIPER πρέπει να προμηθευτεί από αλλού τους όγκους προμηθειών που λείπουν από τη Ρωσία. Η σημαντική μείωση στις τιμές φ/α στο τέλος του 2022 σήμαινε ότι οι αναμενόμενες απώλειες για το μελλοντικό κόστος αντικατάστασης φ/α μειώθηκαν σε € 5,9 δις από €30 δις». Άμεση συνέπεια των ανακοινώσεων αυτών ήταν οι μετοχές της εταιρείας να παρουσιάσουν κέρδη της τάξεως άνω του 5%.

Στο αμυδρά αυτό θετικό κλίμα συνέβαλαν και οι δηλώσεις του γ/Υπουργού Οικονομίας/Προστασίας του Κλίματος, Robert Habeck (Πράσινοι), μετά τη τακτική συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ότι υπάρχουν βάσιμες πιθανότητες συγκράτησης των ενεργειακών τιμών. Πιο συγκεκριμένα ανέφερε ότι «η πτώση των τιμών της ενέργειας στις παγκόσμιες αγορές

δεν ήταν αναμενόμενη. Υπάρχει πιθανότητα η Γερμανία να μην αντιμετωπίσει τις περυσινές εκτοξεύσεις των τιμών, αν βγάλει το χειμώνα με αρκετά γεμάτες τις αποθήκες φ/α», ενώ πρόσθεσε, «κανείς δεν μπορεί πραγματικά να προβλέψει αν πρόκειται για μόνιμη αλλαγή προς το καλύτερο. Αλλά υπάρχει μια πιθανότητα».

Επίσης ο Habeck δήλωσε ότι «ο ενεργειακός εφοδιασμός της Γερμανίας τα επόμενα χρόνια θα είναι ασφαλής ακόμη και αν η χώρα καταργήσει σταδιακά τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα στα ανατολικά (νωρίτερα από την προγραμματισμένη έξοδο το 2038)».

2. Εξελίξεις σε σχέση με το γερμανικό Διυλιστήριο PCK στο Schwedt / Oder

Κινητικότητα επικρατεί σε σχέση με την πώληση του διυλιστηρίου PCK στο Schwedt/Oder του Κρατιδίου του Βρανδεμβούργου. Το 54% του εν λόγω διυλιστηρίου ελέγχεται από τη Rosneft Deutschland, η οποία τον Σεπτέμβριο 2022 ετέθη υπό ειδικό καθεστώς «κηδεμονίας» και τον έλεγχο της ανέλαβε η Γ/Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Δικτύων (Bundesnetzagentur). Το 37,5% του PCK ανήκει στον όμιλο Shell, που έχει δημοσιοποιήσει το ενδιαφέρον του να αποχωρήσει από τη γ/επιχείρηση. Επισημαίνεται ότι το PCK καλύπτει το 90% των αναγκών του Βερολίνου, ενώ από την κατασκευή του πριν από έξι δεκαετίες έως τα τέλη του 2022 εισήγε το σύνολο του πετρελαίου που διύλιζε από τη Ρωσία μέσω του αγωγού Druzhba.

Σύμφωνα με πληροφορίες του γερμανικού τύπου, για το μερίδιο της Shell στο διυλιστήριο ενδιαφέρεται η εταιρεία ορυκτελαίων Wilhelm Hoyer GmbH & Co. KG, η οποία εδρεύει στο Visselhövede της Κάτω Σαξονίας και απασχολεί 2.200 άτομα. Η Hoyer διαθέτει περισσότερα από 200 δικά της πρατήρια υγρών καυσίμων, ενώ προμηθεύει τους πελάτες της με προϊόντα πετρελαίου (ντίζελ, πετρέλαιο θέρμανσης, βενζίνη) και υγραέριο.

Το επόμενο διάστημα εκτιμάται ότι θα εκδηλωθεί ενδιαφέρον και για το πλειοψηφικό μερίδιο στο διυλιστήριο της Rosneft Deutschland, καθώς, ήδη το Υπουργείο Οικονομίας / Προστασίας Κλίματος έχει υποβάλει προς έγκριση μια τροποποίηση του Νόμου για την Ενεργειακή Ασφάλεια (EnSiG), η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πώλησης μετοχών των εταιρειών που τελούν υπό καθεστώς «κηδεμονίας». Βάσει των ισχυουσών διατάξεων του EnSiG επιτρέπεται η πώληση τέτοιων μετοχών μόνο εάν κρίνεται απαραίτητη για τη διατήρηση της αξίας της εταιρείας. Μετά την ψήφιση της ως άνω τροπολογίας, η πώληση θα επιτρέπεται επίσης «για να διασφαλιστεί η λειτουργία του δημοσίου στον τομέα της ενέργειας και να διατηρηθεί η ασφάλεια του εφοδιασμού». Η εξέλιξη αυτή αναμένεται να επιταχύνει τις διαδικασίες για την πώληση του μεριδίου της Rosneft Deutschland στην PCK Schwedt.

Αντίθετα από τη Hoyer, που δεν έχει ακόμη δημοσίως επιβεβαιώσει το ενδιαφέρον της να επενδύσει στο PCK, ο εσθονικών συμφερόντων όμιλος Liwathon, ο οποίος διαχειρίζεται 4 τερματικούς σταθμούς πετρελαίου στην Εσθονία, έχει εδώ και μήνες δημοσιοποιήσει το ενδιαφέρον του για το διυλιστήριο. Όπως δήλωσε πρόσφατα ο R. Riefler, διευθύνων σύμβουλος της Alcmene GmbH, θυγατρικής του ομίλου Liwathon, «η εταιρεία μας εξακολουθεί να ενδιαφέρεται για το PCK» και θα μπορούσε να εξετάσει το σενάριο τόσο της πλήρους όσο και της μερικής εξαγοράς.

Ενδιαφέρον για το PCK έχουν εκδηλώσει επίσης:

- Η γ/εταιρεία παραγωγής βιοκαυσίμων Verbio, με το διευθύνοντα σύμβουλό της, C. Sauter να διευκρινίζει ότι η Verbio ενδιαφέρεται για τη μετατροπή του PCK σε «πράσινο διυλιστήριο», αλλά όχι για τη συνέχιση της λειτουργίας του ως συμβατικής μονάδας επεξεργασίας πετρελαιοειδών.
- Η πολωνική πετρελαϊκή εταιρεία Orlen, υπό την προϋπόθεση ότι η Γ/Κυβέρνηση θα εξαναγκάσει τη Rosneft Deutschland να αποχωρήσει από το διυλιστήριο μέσω των νέων κανονισμών EnSiG. Η παραμονή οποιασδήποτε ρ/εταιρείας στο μετοχικό κεφάλαιο του διυλιστηρίου αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τους Πολωνούς επενδυτές.

Η Πολωνία διαδραματίζει, ούτως ή άλλως, καθοριστικό ρόλο για το μέλλον της μονάδας διύλισης στο Schwedt/Oder: μετά την απόφαση της Γ/Κυβέρνησης να σταματήσει τις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου από τον Ιανουάριο 2023, το PCK αντικατέστησε το ρ/πετρέλαιο – που προμηθευόταν μέσω του αγωγού Druzhba – με προμήθειες πετρελαίου μέσω του αγωγού APR, ο οποίος συνδέει το διυλιστήριο του Βρανδεμβούργου με το λιμένα Rostock στο γειτονικό Κρατίδιο Μεκλεμβούργου – Πρόσω Πομερανίας. Ωστόσο, η χωρητικότητα του εν λόγω αγωγού δεν επαρκεί για την ικανοποιητική αξιοποίηση της δυναμικότητας του διυλιστηρίου (δεν καλύπτει ούτε το 60% αυτής), ενώ η Γ/Κυβέρνηση διέψευσε ότι εξετάζει τη χρηματοδότηση δεύτερου αγωγού από το Rostock. Το Υπουργείο Οικονομίας επιθυμεί το PCK να λειτουργεί με τουλάχιστον το 70% της δυναμικότητάς του προκειμένου να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας, και, προς την κατεύθυνση αυτή διαπραγματεύεται εδώ και μήνες με την πολωνική πλευρά, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιεί το λιμάνι του Gdańsk και τη σχετική υποδομή του π/δικτύου.

Μάλιστα, στις 01.12.2022, ο Υπουργός Οικονομίας Habeck (Πράσινοι) και η Πολωνή ομόλογός του, Υπουργός Περιβάλλοντος, A. Moskwa, προχώρησαν στην υπογραφή Κοινής Δήλωσης Προθέσεων (Letter of Intent) για αμοιβαία παροχή αργού πετρελαίου, η οποία επισημοποιεί τη δυνατότητα του PCK να προμηθεύεται αργό πετρέλαιο από το λιμένα / διυλιστήριο του Gdansk, το οποίο θα φτάνει στη Γερμανία μέσω αγωγού που διανύει την πολωνική Πομερανία. Ωστόσο, οι ακριβείς ποσότητες δεν έχουν ακόμη αποσαφηνισθεί, καθώς αναμένεται αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ των εταιρειών των δύο πλευρών, ενώ μέχρι στιγμής έχουν γίνει μόνο δοκιμαστικές παραδόσεις. Εκτιμάται ότι οι διαπραγματεύσεις θα επιταχυνθούν μετά την απομάκρυνση της Rosneft Deutschland από το PCK.

Μια εναλλακτική πηγή τροφοδοσίας για το διυλιστήριο του Schwedt θα μπορούσε να αποτελέσει το Καζακστάν: εκπρόσωπος του γερμανικού Υπουργείου Οικονομίας δήλωσε ότι η Γ/Κυβέρνηση πλαισιώνει τη διαπραγμάτευση για προμήθεια αργού πετρελαίου από το Καζακστάν με πολιτικές συνομιλίες, ωστόσο, η σύναψη συμβολαίων παραμένει στην ευχέρεια των εταιρειών. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά η εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομίας, «σύμφωνα με πληροφορίες μας, οι παραδόσεις πετρελαίου από το Καζακστάν για το PCK Schwedt αναμένονται εντός του Φεβρουαρίου». Πάντως, εκτιμάται ότι οι διαπραγματεύσεις δεν είναι εύκολες, καθώς το Καζακστάν δεν θέλει να αποξενωθεί από τη Ρωσία, και για τη μεταφορά καζακικού πετρελαίου στη Δ. Ευρώπη απαιτείται η χρήση υποδομής ρωσικών αγωγών.

Σημειώνεται, τέλος, ότι, στο πλαίσιο των σχεδίων της Γ/Κυβέρνησης για διατήρηση βιώσιμης προοπτικής για το διυλιστήριο PCK, προγραμματίζεται να λειτουργήσει εντός αυτού από το 2025, και μία μονάδα παραγωγής πράσινου υδρογόνου.

Ε. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ**1. Ανακοίνωση νέας επένδυσης γερmano-αμερικανικής κοινοπραξίας Wolfspeed / ZF**

Παρουσία του Γερμανού Καγκελαρίου Scholz και του Αντικαγκελαρίου και Υπουργού Οικονομίας / Κλίματος, R. Habeck, έγιναν στις 01.02 στο Ensldorf του ομόσπονδου κρατιδίου Saarland και σε πανηγυρικό κλίμα οι επίσημες ανακοινώσεις για την εκεί επένδυση της κοινοπραξίας Wolfspeed / ZF. Η αμερικανική Wolfspeed Inc. (πλειοψηφικό πακέτο) είναι βιομηχανία ειδικευμένη στην παραγωγή ημιαγωγών ευρείας ζώνης (wind-bandgap semiconductors), ενώ η γερμανική ZF Friedrichshafen (μειοψηφικό πακέτο) είναι κατασκευάστρια εξαρτημάτων αυτοκινήτων.

Φιλοδοξία της κοινοπραξίας είναι, σε λίγα χρόνια, το πρώην λιγνιτικό εργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής του Ensldorf να έχει μετατραπεί σε μια σύγχρονη παραγωγική μονάδα ημιαγωγών από καρβίδιο του πυριτίου (SiC semiconductors), οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την αυτοκινητοβιομηχανία και τους προμηθευτές ενέργειας, καθώς χρησιμοποιούνται σε σταθμούς φόρτισης, φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις και ανεμογεννήτριες. Όταν τεθεί σε πλήρη λειτουργία, εκτιμάται ότι η νέα μονάδα θα απασχολεί 600 εργαζόμενους. Wolfspeed και ZF σχεδιάζουν την κατασκευή και ενός κέντρου έρευνας και τεχνολογίας στη Γερμανία, εστιασμένου στις καινοτομικές εφαρμογές του καρβιδίου του πυριτίου, όπου το πλειοψηφικό πακέτο θα έχει αυτήν τη φορά η ZF.

Η Γερμανική Κυβέρνηση αντιμετωπίζει την ως άνω επένδυση ως ένα επιτυχημένο παράδειγμα μετασχηματισμού της οικονομίας. Ενθουσιασμένος ο Καγκελάριος Scholz δήλωσε ότι *«μπορούμε να πούμε, χωρίς υπερβολή, ότι με την κατασκευή αυτού του εργοστασίου η βιομηχανική επανάσταση επιστρέφει στο Ensldorf»* και συμπλήρωσε πως το έργο *«συμβάλλει ουσιαστικά στην ασφάλεια του εφοδιασμού της γερμανικής και ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Αποδεικνύει την ανταγωνιστικότητα της Γερμανίας ως επενδυτικού προορισμού, ενισχύει την ανθεκτικότητα της γερμανικής βιομηχανίας και αποτελεί επιτυχημένο παράδειγμα διαρθρωτικού μετασχηματισμού»*. Παρόλα αυτά, ο κ. Scholz αναγνώρισε ότι *«πρέπει να γίνουμε καλύτεροι και πιο ευέλικτοι ως προς τους κανόνες για τις επιδοτήσεις στην ΕΕ, ώστε να δημιουργήσουμε το κατάλληλο επενδυτικό περιβάλλον»*.

Από την πλευρά του, ο κ. Habeck υπογράμμισε ότι *«η γερmano-αμερικανική επιχειρηματική συνεργασία για παραγωγή ημιαγωγών τελευταίας τεχνολογίας 'made in Saarland' αποτελεί σαφή αναγνώριση της ελκυστικότητας της Γερμανίας και της Ευρώπης ως επιχειρηματικών προορισμών και μια μεγάλη επιτυχία για το ίδιο το Saarland. Το επενδυτικό έργο είναι ένα από τα μεγαλύτερα στην ιστορία του ομόσπονδου κρατιδίου και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας στην περιοχή. Φυσικά, οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη έχουν αντίκτυπο πολύ πέρα από το Saarland: χρειαζόμαστε ημιαγωγούς τελευταίας τεχνολογίας και καινοτόμα ηλεκτρονικά συστήματα για τις ΑΠΕ και την ηλεκτροκίνηση»*.

Η επίτευξη συμφωνίας για την εν λόγω επένδυση συνιστά μια αχτίδα αισιοδοξίας και για την τοπική κυβέρνηση του Saarland, του οποίου η οικονομία εξαρτάται από την αυτοκινητοβιομηχανία, μετά την πρόσφατη ανακοίνωση της αυτοκινητοβιομηχανίας Ford ότι σκοπεύει να σταματήσει, το αργότερο έως το 2025, την παραγωγή αυτοκινήτων στην πόλη Saarlouis του κρατιδίου.

Ωστόσο, παρά το πανηγυρικό κλίμα, στο γερμανικό τύπο διατυπώνονται ερωτήματα για το τίμημα και τους όρους, με το οποίο εξασφαλίστηκε η συγκεκριμένη επένδυση. Όπως δηλώνει στην ε/φ Handelsblatt ο διευθύνων σύμβουλος της Wolfspeed, G. Lowe, η κοινοπραξία αναμένει γερμανική κρατική χρηματοδότηση για το 20% της συνολικής επένδυσης ύψους € 2,75 δις, ενώ οι επενδυτές έχουν χρονικό περιθώριο έως το 2027 να ολοκληρώσουν την ανέγερση της νέας μονάδας.

Το πρόβλημα είναι ότι η Γερμανία (και συνολικά η ΕΕ) έχουν μείνει πίσω στην παραγωγή ημιαγωγών, η οποία ανθεί στις ΗΠΑ, και επιδιώκουν χαλάρωση των όρων επιδότησης, ώστε να προσελκύσουν πολυεθνικές εταιρείες του κλάδου. Σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα της McKinsey, O. Burkacky, η Ευρώπη χρειάζεται τουλάχιστον 60 νέα εργοστάσια ημιαγωγών, ώστε να καταστεί αυτάρκης. Το μερίδιο της Ευρώπης στην παγκόσμια παραγωγή ημιαγωγών μειώνεται διαρκώς, ενώ, σύμφωνα με τον κ. Burkacky, *«θα περάσουν χρόνια μέχρι να τεθούν σε λειτουργία τα εργοστάσια που ανακοινώνονται τώρα στην ΕΕ»*.

Το συγκεκριμένο έργο των Wolfspeed / ZF έχει ενταχθεί στα 28 σχέδια, που το γ/Υπουργείο Οικονομίας κατέθεσε στην ΕΕπιτροπή, ώστε να χαρακτηριστούν «κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος» στο πλαίσιο του IPCEI Microelectronics and Communication Technologies II. Το εν λόγω χρηματοδοτικό εργαλείο θεωρείται ότι κινείται στην κατεύθυνση της ευέλικτης χρηματοδότησης, αλλά η καθυστέρηση της διαδικασίας έγκρισης των υποβληθέντων σχεδίων – εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί εντός του α' εξαμήνου 2023 – δημιουργεί εκνευρισμό στη γερμανική πλευρά. Σημειώνεται ότι για τη χρηματοδότηση των 28 υπό έγκριση έργων το Υπουργείο Οικονομίας έχει προϋπολογίσει περίπου € 4 δις. Αν και οι δικαιούχοι μπορούν να ξεκινήσουν τις επενδυτικές τους δραστηριότητες εν αναμονή της τελικής κοινοτικής έγκρισης, ο κ. Lowe ξεκαθάρισε σε σχετικές του δηλώσεις ότι οι εργασίες κατασκευής στο Ensdorf θα ξεκινήσουν *«μόλις έχουμε την έγκριση της ΕΕπιτροπής, η οποία αναμένεται τους επόμενους μήνες»*.

Ακόμη μεγαλύτερη είναι η καθυστέρηση για την ολοκλήρωση των διαδικασιών για την παρουσίαση της πρώτης ολοκληρωμένης νομοθετικής πρωτοβουλίας της ΕΕ, της «Ευρωπαϊκής Πράξης για τα Μικροκυκλώματα» (European Chips Act), η οποία φιλοδοξεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα της Ευρώπης σε τεχνολογίες και εφαρμογές ημιαγωγών, συμβάλλοντας, παράλληλα, στην επίτευξη τόσο της ψηφιακής, όσο και της πράσινης μετάβασης.

Με δεδομένο ότι δύο εξαγγελθείσες επενδύσεις στη Γερμανία, της Intel στο Μαγδεμβούργο και της Infineon στη Δρέσδη, εξαρτώνται από την European Chips Act, η αντιπολίτευση καλεί τη Γερμανική Κυβέρνηση να ασκήσει πίεση στις Βρυξέλλες. Όπως δηλώνει ο Αντιπρόεδρος του CDU, J. Spahn, *«είτε πρόκειται για τη Δρέσδη είτε για το Μαγδεμβούργο είτε για το Saarland, ο κυβερνητικός συνασπισμός πρέπει να επιταχύνει τις διαδικασίες στις Βρυξέλλες για την Ευρωπαϊκή Πράξη για τα Μικροκυκλώματα, ώστε οι επενδύσεις που έχουν ανακοινωθεί να στεφθούν με επιτυχία»*.

2. Γερμανία – ΗΠΑ – Inflation Reduction Act

Ικανοποιημένοι δήλωσαν ο Αντικαγκελάριος και Υπουργός Οικονομίας/Κλίματος της Γερμανίας, R. Habeck (Πράσινοι), και ο Γάλλος ομόλογός του, B. Le Maire, μετά την

ολοκλήρωση των συναντήσεών τους στις ΗΠΑ (06-07.02), στο επίκεντρο των οποίων βρέθηκε ο Inflation Reduction Act και η επιδίωξη επίτευξης συμβιβαστικής λύσης με την αμερικανική πλευρά σε σχέση με τις «υπερ-επιδότησεις» του εν λόγω νόμου.

Υπενθυμίζεται ότι οι κ.κ. Habeck και Le Maire πραγματοποίησαν επαφές με υψηλόβαθμα στελέχη της Κυβέρνησης των ΗΠΑ, μεταξύ των οποίων η Υπουργός Οικονομικών, J. Yellen, η Υπουργός Εμπορίου (US Trade Representative), K. Tai, ο Υπουργός Εξωτερικών, A. Blinken, και ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Προέδρου Biden, J. Sullivan.

Κατά τη διάρκεια κοινής συνέντευξης τύπου με τον κ. Le Maire, ο κ. Habeck ανέφερε ότι οι συνομιλίες με Αμερικανούς αξιωματούχους χαρακτηρίστηκαν από αμοιβαία εμπιστοσύνη και συμφωνήθηκε ότι οι δύο πλευρές δεν πρέπει να εισέλθουν σε έναν ανταγωνισμό επιδοτήσεων. *«Η κατανόησή μου και η ερμηνεία μου για τις συνομιλίες που είχαμε είναι ότι υπάρχει μεγάλη προθυμία να βρεθούν μορφές συνεργασίας, χωρίς να ανοίξει ξανά ο Inflation Reduction Act»*, είπε ο κ. Habeck. Η γερμανική πλευρά αναγνωρίζει ότι, λόγω των ισορροπιών στο α/Κογκρέσο, είναι αδύνατο να επανεισαχθεί ο νόμος με σκοπό την τροποποίησή του, οπότε ρίχνει το βάρος στην ερμηνεία και τον τρόπο εφαρμογής του, που θα καθοριστούν από το αμερικανικό Υπουργείο Οικονομικών. Όπως υποστήριξε ο κ. Habeck, οι κανόνες εφαρμογής για τον Inflation Reduction Act βρίσκονται υπό επεξεργασία και, συνεπώς, *«έχουμε ακόμη λίγους μήνες να καταλήξουμε σε λύση»*.

Υπογραμμίζοντας τη σημασία της εμπορικής συνεργασίας ΕΕ – ΗΠΑ, ο κ. Habeck επεσήμανε ότι *«η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Γερμανία ενδιαφέρονται να επιτύχει η Αμερική αποφασιστική και σαφή πρόοδο όσον αφορά την οικοδόμηση μιας πράσινης βιομηχανίας»*, αλλά και η α/πλευρά θα πρέπει να ενδιαφέρεται *«και νομίζω ότι ενδιαφέρεται, να είναι και η Ευρώπη οικονομικά ισχυρή, ώστε να μπορούμε να υποστηρίξουμε και να βοηθάμε ο ένας τον άλλον»*.

Σύμφωνα με τον κ. Habeck, σε μια εποχή που τα κράτη χρησιμοποιούν την οικονομική πολιτική ως εργαλείο ισχύος, οι ΗΠΑ εύλογα προσπαθούν να προστατευτούν. Ωστόσο, θα μπορούσαν να επωφεληθούν από μια μεγάλη κοινή αγορά με τη φίλη Ευρώπη, καθώς *«η αγορά θα μεγεθυνόταν και θα υποστηρίζαμε ο ένας τον άλλον στις προσπάθειές μας για την ασφάλεια»*. Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Habeck ανήγγειλε ότι μια κοινή ομάδα εργασίας υπό την ομπρέλα του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ - ΗΠΑ θα αναζητήσει τρόπους για μείωση την εξάρτησης των δύο πλευρών από κρίσιμες πρώτες ύλες. Το ζήτημα αφορά, πρωτίστως, την προσπάθεια ΗΠΑ – ΕΕ να καταστούν πιο ανεξάρτητες από την Κίνα σε σχέση με ορυκτά στρατηγικής σημασίας, ιδίως σε σχέση με τις σπάνιες γαίες.

Σημειώνεται ότι εκτενείς αναφορές στον Inflation Reduction Act και σε ζητήματα διεθνούς εμπορίου έκανε χθες 08.02 ο Γερμανός Καγκελάριος Scholz κατά τη διάρκεια συζήτησης στην Bundestag. Ο κ. Scholz χαιρέτισε το γεγονός ότι οι ΗΠΑ *«επιτέλουν»* αντιμετωπίζουν με αποφασιστικότητα το ζήτημα της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Ωστόσο, ο κ. Scholz ζήτησε κάποιες παραχωρήσεις από τις ΗΠΑ που θα συμβάλουν στην εμβάθυνση των εμπορικών σχέσεων των δύο πλευρών. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, *«οι συνεχιζόμενες συνομιλίες μας για τον Inflation Reduction Act είναι καλή αφετηρία προς την κατεύθυνση αυτή, εφόσον οι ΗΠΑ παραιτηθούν τουλάχιστον από κανόνες που θέτουν τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με εταιρείες από Καναδά και Μεξικό»*.

Ο Scholz παραδέχθηκε ότι ο Inflation Reduction Act αναζωπύρωσε τη συζήτηση εντός ΕΕ για τη διαμόρφωση μιας δραστήριας και ελκυστικής ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής, ιδίως σε σχέση με τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις τεχνολογίες του μέλλοντος, αλλά χαμήλωσε τον πήχυ των προσδοκιών για λήψη μακρόπνοων αποφάσεων στην επικείμενη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στις 09-10.02 στις Βρυξέλλες. Σε κάθε περίπτωση υπογράμμισε ότι, μέχρι στιγμής, δεν υπήρξε ούτε ύφεση ούτε αποβιομηχάνιση στην ΕΕ, ούτε κάποιο «κύμα» μεταφοράς επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με τον κ. Scholz, *«στην Ευρώπη έχουμε τις οικονομικές προϋποθέσεις και διαθέτουμε τα κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα για να πετύχουμε τον κλιματικά ουδέτερο μετασχηματισμό της οικονομίας μας»*. Ο Γερμανός Καγκελάριος υποστήριξε ότι οι εταιρείες πάνω από όλα χρειάζονται ταχύτερες αποφάσεις από την ΕΕ όσον αφορά στις επιδοτήσεις. Στο πλαίσιο αυτό *«θα εξετάσουμε προσεκτικά αν και πού τα προγράμματά μας εξακολουθούν να έχουν κενά και πώς θα μπορέσουμε να τα κλείσουμε. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή απαιτεί προσεκτική ανάλυση, όπως αυτή που προτείνει η ΕΕπιτροπή»*, είπε ο Scholz.

3. Επίσκεψη εργασίας τον Μάρτιο του Καγκελάριου Scholz στην Ιαπωνία

Η ασφάλεια των πρώτων υλών θα είναι στη κορυφή της ατζέντας στην προγραμματιζόμενη για τα μέσα Μαρτίου δεύτερη επίσκεψη εργασίας του Καγκελάριου Scholz (SPD) στην Ιαπωνία και στις συνομιλίες που θα έχει με τον Ιάπωνα Πρωθυπουργό Kishida, όπως δήλωσε κατά την επίσκεψή του την περασμένη εβδομάδα στο Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Γεωεπιστημών και Φυσικών Πόρων στο Αννόβερο. Αναφερόμενος στην επίσκεψή του, δήλωσε ότι επιθυμεί την διεύρυνση της συνεργασίας μεταξύ Γερμανίας και Ιαπωνίας, για να βοηθήσει στην εξασφάλιση προμηθειών πρώτων υλών ως μέρος ευρύτερης προσπάθειας να γίνουν οι αλυσίδες εφοδιασμού πιο ανθεκτικές και να αποφευχθεί η υπερβολική εξάρτηση από μεμονωμένες χώρες.

«Με τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας στην Ουκρανία, μάθαμε ότι πρέπει να κάνουμε ότι είναι δυνατόν για να μην διατηρήσουμε εξαρτήσεις από αλυσίδες εφοδιασμού που δεν μπορούμε να επηρεάσουμε επαρκώς», δήλωσε ο Γερμανός Καγκελάριος, ενώ τόνισε *«έτσι πρέπει να δημιουργήσουμε δομές με όσο το δυνατόν περισσότερους εταίρους σε όλο τον κόσμο για να διασφαλίσουμε την ασφαλή προμήθεια πρώτων υλών. Οι διαβουλεύσεις Γερμανίας – Ιαπωνίας θα επικεντρωθούν στην ασφάλεια των πρώτων υλών και στη σύνδεση των στρατηγικών μας για τις πρώτες ύλες»*. Ο Καγκελάριος Scholz θα συνοδεύεται από αντιπροσωπεία στελεχών γερμανικών επιχειρήσεων.

Θα είναι η δεύτερη επίσκεψη του Καγκελάριου στην Ιαπωνία σε λιγότερο από 12 μήνες / επίσης προτίθεται μετάσχει στην προσεχή Σύνοδο Κορυφής G7 στη Χιροσίμα στα μέσα Μαΐου, που διοργανώνει η τρέχουσα Ιαπωνική Προεδρία G7. Το γερμανικό ενδιαφέρον για την Ιαπωνία δεν είναι τυχαίο: Οι γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες και οι προμηθευτές τους προσπαθούν εξασφαλίσουν άμεση πρόσβαση σε πρώτες ύλες (όπως λίθιο και κοβάλτιο) που απαιτούνται για παραγωγή κυψελών μπαταρίας για ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Όπως τόνισε ο Καγκελάριος, *«υπάρχει αυξανόμενη ανησυχία για την κυριαρχία της Κίνας στην διύλιση και την παραγωγική ικανότητα, η οποία θεωρείται ευάλωτη λόγω των πολιτικών εντάσεων. Η Γερμανική Κυβέρνηση βρίσκεται στη διαδικασία ανανέωσης της εθνικής στρατηγικής πρώτων υλών. Ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία εξέθεσε τους κινδύνους της υπερβολικής εξάρτησης από έναν*

μόνο προμηθευτή για εισαγωγές ενέργειας, και η Γερμανία επιθυμεί αποφύγει εφεξής άλλες παρόμοιες εξαρτήσεις για τις πρώτες ύλες».

Η επικαιροποιημένη γερμανική στρατηγική θα επικεντρωθεί στην ενίσχυση της ανακύκλωσης, στον εκσυγχρονισμό των κανονισμών για να καταστεί δυνατή η επέκταση της εξόρυξης στην Γερμανική Επικράτεια, και στην διαφοροποίηση των εταίρων της Γερμανίας μέσω συμφωνιών με χώρες όπως η Χιλή, η Αυστραλία και ο Καναδάς.

ΣΤ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

1. 87^η Διεθνής Έκθεση „Grüne Woche 2023“ (Διεθνής Πράσινη Εβδομάδα, Βερολίνο 20-29.01.2023)

Με φυσική παρουσία, για πρώτη φορά ύστερα από το 2020, πραγματοποιήθηκε φέτος η «Διεθνής Πράσινη Εβδομάδα», μία από τις μεγαλύτερες διεθνείς καταναλωτικές εκθέσεις αγροδιατροφικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο, η οποία είναι ιδιαίτερος δημοφιλής στους γ/καταναλωτές. Είναι χαρακτηριστικό ότι, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις των διοργανωτών, τη φετινή Έκθεση επισκέφτηκαν 300.000 άτομα (έναντι 400.000 το 2020), τα οποία δαπάνησαν στους εκθεσιακούς χώρους / περίπτερα κατά μ.ό. € 130 έκαστος. Παραδοσιακά, από τους επισκέπτες αυτούς η πλειοψηφία ανήκει στο γενικό κοινό και ένα ποσοστό της τάξης του 25% είναι εμπορικοί επισκέπτες.

Την ικανοποίησή του για την επισκεψιμότητα της φετινής Έκθεσης εξέφρασε ο Υπουργός Τροφίμων και Γεωργίας της Γερμανίας, C. Özdemir (Πράσινοι), ο οποίος, σε σχετικές δηλώσεις του, επεσήμανε μεταξύ άλλων ότι «το καλύτερο κομπλιμέντο για την Πράσινη Εβδομάδα είναι οι πολυάριθμοι επισκέπτες. Η Έκθεση δείχνει επίσης τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η γεωργία. Επιδιώκουμε να συντονίσουμε στόχους που αρχικά ακούγονται αντιφατικοί: επισιτιστική ασφάλεια, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, προστασία του κλίματος και αγροκτήματα με μελλοντική προοπτική. Αυτοί οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσω ενός βιώσιμου μετασχηματισμού. [...] Τώρα το ζήτημα είναι να συνεχίσουμε στο πνεύμα αυτής της εμπορικής έκθεσης και να παραμείνουμε σε διάλογο για καλές λύσεις.»

Στο πλαίσιο της Διεθνούς Πράσινης Εβδομάδας – αλλά και του 15^{ου} Παγκόσμιου Φόρουμ για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία (Global Forum for Food and Agriculture – GFFA), που διοργανώθηκε παράλληλα από 19 έως 21.01 με τη συμμετοχή περίπου 2.000 εκπροσώπων από την πολιτική, τις επιχειρήσεις, την επιστήμη και την κοινωνία – πραγματοποιήθηκαν μια σειρά από πάνελ και συζητήσεις, που κάλυψαν θεματικές, όπως το μέλλον της γεωργικής βιομηχανίας και της βιομηχανίας τροφίμων, οι παγκόσμιες και περιφερειακές προκλήσεις που δημιουργούνται από πολλαπλές κρίσεις, κλιματική αλλαγή, εξαφάνιση ειδών, πόλεμος και διαταραγμένες αλυσίδες εφοδιασμού, βιώσιμα προϊόντα και βιώσιμες παραγωγικές διαδικασίες παραγωγής, η πανδημία και η παγκόσμια επισιτιστική κρίση.

Στην Έκθεση συμμετείχαν 60 χώρες με εθνικά περίπτερα, ενώ συνολικά εκπροσωπήθηκαν 1400 εταιρείες από όλο τον κόσμο. Ειδικό τιμητικό χώρο συμβολικής σημασίας, στην αίθουσα με τα θεματικά περίπτερα, είχε η Ουκρανία. Παράλληλα, διαπιστεύθηκαν περίπου 1.700 επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης από 25 χώρες.

Η Ελλάδα δεν συμμετείχε στη Διεθνή Πράσινη Εβδομάδα αλλά ούτε και στο GFFA. Αντιθέτως, συμμετείχαν με εθνικά περίπτερα τόσο γειτονικές μας χώρες (Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία) όσο και ανταγωνιστικές μας στον κλάδο των αγροδιατροφικών προϊόντων και της μεσογειακής διατροφής (Ιταλία [και Νότιο Τιρόλο], Ισπανία, Μαρόκο, Τυνησία).

Σημειώνεται ότι, κατά τη διάρκεια της παραδοσιακής ξενάγησης στους χώρους της Έκθεσης, που διοργανώνει το γερμανικό Υπουργείο Τροφίμων και Γεωργίας, και στην οποία συμμετείχαν περίπου 50 σύμβουλοι οικονομικών / εμπορικών / αγροτικών υποθέσεων διπλωματικών αποστολών στη Γερμανία, εκπρόσωποι εθνικών περιπτέρων, που συμπεριλήφθηκαν στην ως άνω ξενάγηση, εξέθεσαν τους λόγους συμμετοχής τους και τα οφέλη που αποκομίζουν. Συγκεκριμένα, η επικεφαλής του περιπτέρου της Σουηδίας εξήγησε ότι η χώρα της συμμετέχει στην Έκθεση πρωτίστως για τουριστικούς λόγους, καθώς προσφέρεται μια μοναδική ευκαιρία να προβληθούν στο γ/κοινό γεύσεις της Σουηδίας. Παράλληλα, σε σχετικό ενημερωτικό υλικό που παρουσίαζε και διένειμε κατά τη διάρκεια της Έκθεσης, η Σουηδία ανέλυε την προστιθέμενη αξία των βιώσιμων κτηνοτροφικών και καλλιεργητικών μεθόδων που εφαρμόζει. Από την πλευρά της, η Ολλανδία αξιοποιεί τη συμμετοχή της για να διαφημίσει μια σειρά στοχευμένων προϊόντων της εγχώριας παραγωγής της (οίνων, τυριών, ζύθων, οπωροκηπευτικών, κρεάτων κ.ά.): εκπρόσωπος της ένωσης παραγωγών ντομάτας στην Ολλανδία εξήγησε ότι εδώ και 2 δεκαετίες προωθούν τη χρήση των λεγόμενων «επωφελών εντόμων» σε αντικατάσταση των συμβατικών παρασιτοκτόνων. Επιπρόσθετα, όταν όλες οι μονάδες θερμοκηπίων είναι σε λειτουργία, μπορούν να συμβάλουν σε ποσοστό έως και 20% της συνολικής παραγωγής ηλ. ενέργειας της Ολλανδίας. Η Βραζιλία επανήλθε στην Έκθεση ύστερα από 15ετή απουσία, για να προβάλει τη βιώσιμη παραγωγή της, ενώ ακόμη και μια μικρή χώρα, όπως η Λιθουανία συμμετείχε με 12 βιολογικούς παραγωγούς.

Η επόμενη, 88^η «Πράσινη Εβδομάδα - Grüne Woche 2024» θα πραγματοποιηθεί από 19 έως 28 Ιανουαρίου 2024.

2. 30^η Διεθνής Έκθεση Νωπών Οπωροκηπευτικών 'Fruit Logistica' (08-10.02.2023)

Πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο, κατά το χρονικό διάστημα 8-10.02.2023 – για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά με φυσική παρουσία – η κορυφαία σε παγκόσμιο επίπεδο για τον κλάδο των νωπών οπωροκηπευτικών Διεθνής Έκθεση 'Fruit Logistica'.

Στη φετινή διοργάνωση συμμετείχαν 2.650 εκθέτες (2022: 2000, 2020: πλέον των 3.000) από 92 χώρες, ενώ ο αριθμός των εμπορικών επισκεπτών ανήλθε σε 63.470 (2022: 40.000) από 140 χώρες. Σύμφωνα με έρευνα των διοργανωτών μεταξύ των εκθετών και εμπορικών επισκεπτών, το 40% συνήψαν επιχειρηματικές συμφωνίες κατά τη διάρκεια της Έκθεσης. 9 στους 10 ερωτηθέντες αναμένουν ότι θα υπάρξει ικανοποιητική συνέχεια των επαφών που είχαν το τριήμερο της Fruit Logistica. Κατά συνέπεια, το 90% των συμμετεχόντων θα συνιστούσε την Fruit Logistica στο επιχειρηματικό τους περιβάλλον και ένα εξίσου υψηλό ποσοστό σχεδιάζει να συμμετάσχει εκ νέου στην Έκθεση του χρόνου. Οι εμπορικοί επισκέπτες έμειναν, επίσης, ικανοποιημένοι από το υψηλό επίπεδο επιχειρηματικής δραστηριότητας: πάνω από το 80% ήταν σε θέση να κάνουν νέες επιχειρηματικές επαφές και περίπου 1 στους 3 συνήψε επιχειρηματικές συμφωνίες κατά τη διάρκεια της φετινής Έκθεσης. Συνολικά, οι εμπορικοί επισκέπτες εξάγουν πολύ θετικά συμπεράσματα: 9 στους 10 ερωτηθέντες εξέφρασαν τη

συνολική θετική τους εντύπωση, θα συνιστούσαν την εκδήλωση σε συναδέλφους ή επιχειρηματικούς συνεργάτες και επίσης θα προσέρχονταν ξανά στο Βερολίνο για την επόμενη Fruit Logistica 2024.

Τα εθνικά περίπτερα ήταν 40, ενώ τη μεγαλύτερη παρουσία είχε η Ισπανία με 279 εκθέτες σε 11.000 τ.μ. Ο πλήρης κατάλογος των Εμπορικών Εκθετών βρίσκεται ανηρτημένος στην ηλ. διεύθυνση <https://www.fruitlogistica.com/en/trade-visitors/exhibitor-search/#/>. Ο αυξημένος αριθμός εμπορικών εκθετών και επισκεπτών σε σύγκριση με πέρυσι αντικατοπτρίζει τη σταδιακή επάνοδο της αγοράς και των επιχειρήσεων σε ρυθμούς κανονικότητας, μετά τη δύσκολη και μακρά περίοδο της πανδημικής κρίσης.

Την Έκθεση επισκέφθηκε στις 08.02 ο γ/ Υπουργός Τροφίμων και Γεωργίας, C. Özdemir, ενώ στο πλαίσιο της Fruit Logistica απονεμήθηκαν τα ετήσια βραβεία καινοτομίας: τα 1^ο βραβείο στη γ/εταιρεία φρούτων / λαχανικών Rijk Zwaan για το brand tatayoyo (αφορά σε πιπεριές της ποικιλίας mitayo, που εξέλιξαν καλλιεργητές της εταιρείας), το 2^ο βραβείο στην ολλανδική Syngenta Seeds για το προϊόν της IDEL Melons και το 3^ο βραβείο στην ισπανική Anecoop S. Coop. για το προϊόν της Brocomole Y si? de bouquet, ένα συνδυασμό μπρόκολου και αβοκάντο. Η έμφαση της φετινής Έκθεσης στην καινοτομία και τους σύγχρονους τρόπους αγροκαλλιέργειας επιβεβαιώνεται από τη διοργάνωση ειδικής εκδήλωσης στις 10.02 με τίτλο “Disrupt Agriculture” στο πλαίσιο της 4^{ης} “Fruit Logistica Start-Up Day”. Κατά τη διάρκεια της “Disrupt Agriculture” 20 καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις από 13 χώρες (Αργεντινή, Αυστραλία, Γερμανία, Ην. Βασίλειο, ΗΠΑ, Ισραήλ, Ιταλία, Μογγολία, Νορβηγία, Ολλανδία, Περού, Σερβία, Τουρκία) παρουσίασαν τις αγροτεχνολογίες που αναπτύσσουν και εξελίσσουν.

Η Ελλάδα συμμετείχε στη ‘Fruit Logistica 2022’, με 95 εκθέτες (2022:63, 2020: 82): επιχειρήσεις, συλλογικούς φορείς και Περιφέρειες. Η πλειοψηφία των εκθετών αυτών εντάχθηκε σε συλλογικά περίπτερα, υπό την οργανωτική ευθύνη και τον συντονισμό: (α) της ‘Enterprise Greece A.E.’ (16 ελληνικές επιχειρήσεις, καθώς και ο Οργανισμός Κεντρικών Αγορών και Αλιείας ΑΕ), (β) της ‘Great – Trade Exhibitions and Exports’ (26 ελληνικές επιχειρήσεις και αγροτικοί συνεταιρισμοί, καθώς και οι Περιφέρειες: Ηπείρου, Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης), (γ) της ‘Promo Solution’ (Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Δυτικής Ελλάδος, Θεσσαλίας και 18 συνεταιρισμοί / εταιρείες των περιοχών αυτών). Οι Έλληνες εκθέτες, κατά τη διάρκεια της τριήμερης Έκθεσης, είχαν την ευκαιρία να προβάλουν οπωροκηπευτικά προϊόντα, υλικά συσκευασίας κ.α., καθώς και να πραγματοποιήσουν εποικοδομητικό κύκλο επαφών με τους εμπορικούς επισκέπτες, οποίες ως πληροφορηθήκαμε κατέληξαν και σε επιχειρηματικές συμφωνίες.

Το Γραφείο ΟΕΥ υποστήριξε τη συμμετοχή των ελληνικών επιχειρήσεων: (α) μέσω αποστολής στατιστικών και άλλων στοιχείων για την αγορά της Γερμανίας, καθώς και χρήσιμων πληροφοριών για την προετοιμασία των περιπτέρων τους, σε συμμετέχοντες εκθέτες (β) σύνταξης επικαιροποιημένης έρευνας για την αγορά νωπών φρούτων και λαχανικών στη Γερμανία, η οποία απεστάλη, μεταξύ άλλων, στους ως άνω οργανωτικά υπεύθυνους των ελληνικών συλλογικών περιπτέρων (βλ. σχετικά ανωτέρω).

Επίσης, το Γραφείο μας συμμετείχε σε δύο ενημερωτικές εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν επί τη ευκαιρία της Fruit Logistica υπό την οργανωτική ευθύνη της Novacert για την προώθηση των ελληνικών οπωροκηπευτικών: (α) η πρώτη με το διακριτικό τίτλο EU F&V Consumption (<https://asparaguskiwi.eu/>) για την προβολή των προϊόντων (ακτινιδίων και σπαραγγιών) του

Αγροτικού Συνεταιρισμού Νεάπολης Αγρινίου με κεντρικό ομιλητή τον Δρ. Σπυρίδωνα Μάμαλη, Πρόεδρο του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου, και (β) η δεύτερη με το διακριτικό τίτλο Mediterranean Combo (<https://www.mediterraneancombo.eu/>) για την προβολή των προϊόντων (κηπευτικών) των Αγροτικών Συνεταιρισμών Α.Σ. Ανατολή, Α.Σ. Τυμπακίου, Α.Σ. Νότος, Α.Σ. Κουντούρας, Ο.Π. «Τα Φαλάσαρνα» - Κομπογεννητάκης & ΣΙΑ Ο.Ε., Α.Σ. Ψαλής, Α.Σ. Κάμιρος – Κρητικό Περιβόλι από την Ελλάδα και των προϊόντων (λωτών) του Asociación Española del Kaki από την Ισπανία. Στο πλαίσιο των εν λόγω εκδηλώσεων ο Προϊστάμενος του Γραφείου, κ. Θ. Ξυπολιάς, Γεν. Σύμβουλος ΟΕΥ Β', απηύθυνε σύντομους χαιρετισμούς, ενώ έλαβαν χώρα δύο επιδείξεις δημοφιλούς σερβ εστιασμένες στη γαστρονομική ανάδειξη των γευστικών ελληνικών οπωροκηπευτικών.

Από πλευράς μας, κρίνουμε τη συμμετοχή της χώρας μας άκρως επιτυχημένη, με δεδομένη την αύξηση των Ελλήνων Εκθετών (σε επίπεδα μάλιστα υψηλότερα και από το 2020) και την ικανοποίηση που αυτοί μας εξέφρασαν, κατά τη διάρκεια προσωπικών επαφών μαζί τους, για τον αριθμό και το επίπεδο των επαφών, που είχαν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν, καθώς και για τους εκθεσιακούς χώρους, που εξασφάλισαν φέτος οι οργανωτικά υπεύθυνοι των ελληνικών συλλογικών περιπτέρων.

Η ως άνω επιτυχημένη ελληνική παρουσία έρχεται σε συνέχεια της διετούς πανδημικής κρίσης, κατά τη διάρκεια της οποίας τα ελληνικά οπωροκηπευτικά επέδειξαν ιδιαίτερη ανθεκτικότητα και επιβεβαίωσαν την υψηλή ποιότητα και το άκρως ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα στη γερμανική αγορά, στο πλαίσιο μάλιστα των νέων υψηλών απαιτήσεων βιωσιμότητας και φιλικών προς το περιβάλλον / βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας. Άλλωστε ο διεθνής χαρακτήρας της Fruit Logistica και οι πολυάριθμες παράλληλες εκδηλώσεις, όπου παραδοσιακά παρουσιάζονται καινοτόμες επιχειρηματικές προσεγγίσεις στον αγροδιατροφικό τομέα αποτελούν μίας πρώτης τάξεως ευκαιρία για τη συντονισμένη συμμετοχή των Ελλήνων Εκθετών.

3. Υλοποίηση Δράσεως ΕΔΟΑΟ για προβολή ελληνικών οίνων ΠΟΠ & ΠΓΕ (15.02.2023)

Στο πλαίσιο του προγράμματος με χώρες-στόχους Ελλάδα και Γερμανία, η Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου (ΕΔΟΑΟ) πραγματοποίησε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά σε συνεργασία με την εταιρεία διοργάνωσης εκδηλώσεων «Amuse» και με τη στήριξη του Γραφείου μας, στο Βερολίνο στοχευμένη δράση προώθησης και προβολής ελληνικών κρασιών ΠΟΠ και ΠΓΕ. Η εν λόγω εκδήλωση πραγματοποιήθηκε σε κεντρικό ξενοδοχείο του Βερολίνου, Hotel Mercury MOA Berlin. Προγενέστερες της εκδήλωσης του Βερολίνου ήταν εκείνες της Κολωνίας (09.02.2023) και του Μονάχου (12.02.2023).

Στην εκδήλωση συμμετείχε μεγάλος αριθμός επαγγελματιών του κλάδου οινοποιίας και εστίασης, sommeliers, εισαγωγέων τροφίμων και ποτών, κλαδικών δημοσιογράφων και διαμορφωτών της κοινής γνώμης. Η εκδήλωση ξεκίνησε με συνέντευξη τύπου της υπεύθυνης για την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος και στέλεχος της ΕΔΟΑΟ, κας Μαρίας Τριανταφύλλου, στους 200 και πλέον συμμετέχοντες, μεταξύ των οποίων συμμετείχαν και δημοσιογράφοι από το χώρο των κρασιών, διαμορφωτές κοινής γνώμης, influencers και αγοραστές κρασιών υψηλών προδιαγραφών. Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στη σημασία που αποδίδεται στην περαιτέρω προώθηση και προβολή των ποιοτικών και επώνυμων ελληνικών κρασιών ΠΟΠ και ΠΓΕ, στην αγορά της Γερμανίας. Επίσης προέβη σε αναλυτική παρουσίαση

των ποικιλιών των κρασιών, όπως Assyrtiko, Agiorgitiko, Sabbatiano και Xinomavro, εξαιρετικές ποικιλίες κρασιών από διάφορες περιοχές της Ελλάδος. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, ο Γερμανός καταναλωτής, ο οποίος ενδιαφέρεται για το καλό ποιοτικό ελληνικό κρασί, θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε αυτό αποτελώντας τον καλλίτερο εκπρόσωπο της ελληνικής οινοποιίας στη γ/αγορά. Συγχρόνως προς το γεύμα και το δείπνο, πραγματοποιήθηκε και διαδικασία γευσιγνωσίας «walk-around tasting», καθώς και διαδικασία «Master Class». Τόσο κατά το γεύμα, όσο και κατά το δείπνο παρουσίαση των ποικιλιών έκανε η «Master of Wine», κα Romana Echensberger.

4. Διεθνείς εκθέσεις σε ομόσπονδα κρατίδια Βαυαρίας και Βάδης – Βυρτεμβέργης

Παραθέτουμε συμβολή Γρ. ΟΕΥ Μονάχου σε σχέση με τις σημαντικότερες Διεθνείς Εκθέσεις, που πραγματοποιούνται στα κρατίδια της Βαυαρίας και της Βάδης – Βυρτεμβέργης του επόμενου μήνες του 2023. Για περισσότερες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επισκέπτονται [την ιστοσελίδα του Γρ. ΟΕΥ Μονάχου στη διαδικτυακή πύλη AGORA](#).

Όνομα Έκθεσης	Κλάδο που Αφορά	Άλλο	Ημ/νία Διεξαγωγής Από	Ημ/νία Διεξαγωγής Έως	Δικτυακός Τόπος	Γενικές Παρατηρήσεις - Σχόλια
F.re.e - Reise- und Freizeitmessen	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ		22-02-2023	26-02-2023	www.free-muenchen.de	Ετήσια, Μόναχο, το 2022 η έκθεση ακυρώθηκε
Inhorgenta	ΚΟΣΜΗΜΑ - ΩΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΛΥΤΙΜΟΙ ΛΙΘΟΙ		24-02-2023	27-02-2023	www.inhorgenta.com	Ετήσια, Μόναχο, το 2021 η έκθεση ακυρώθηκε.
LOPEC	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ		01-03-2023	02-03-2023	www.lopec.com/en	Ετήσια έκθεση στο Μόναχο - Printed Electronics
Internationale Handwerksmesse	ΑΛΛΟ	Χειροτεχνία, Λαϊκή τέχνη, βιοτεχνικός εξοπλισμός, το 2021 η έκθεση ακυρώθηκε	08-03-2023	12-03-2023	www.ihm.de	Ετήσια, Μόναχο
Food and Life	ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ		08-03-2023	12-03-2023	www.food-life.de	Ετήσια B2C έκθεση, Μόναχο
Bau	ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ		17-04-2023	22-04-2023	www.bau-muenchen.com	Διετής, Μόναχο
Aero Friedrichshafen	ΑΛΛΟ	Αεροπορία, αεροναυπηγική, το 2021 η έκθεση ακυρώθηκε	19-04-2023	22-04-2023	www.aero-expo.de	Ετήσια, Φριντριχσάφεν
LogiMAT	ΑΛΛΟ	Intralistics, Process Management	25-04-2023	27-04-2023	www.logimat-messe.de	Ετήσια, Στουτγάρδη, το 2021 η έκθεση ακυρώθηκε
Transport Logistic	ΑΛΛΟ	Logistics, Μεταφορές	09-05-2023	12-05-2023	www.transportlogistic.de	Διετής, Μόναχο, το 2021 διοργανώθηκε σε ψηφιακή μορφή
Sensor + Test	ΑΛΛΟ	Τεχνολογίες και όργανα μέτρησης	09-05-2023	11-05-2023	www.sensor-test.de	Ετήσια, Νυρεμβέργη
Intersolar Europe	ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΑΠΕ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		13-06-2023	14-06-2023	www.intersolar.de	Ετήσια, Μόναχο
Automatica	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ		27-06-2023	30-06-2023	www.automatica-munich.com/en/	Διετής έκθεση στο Μόναχο - τεχνολογίες ρομποτικής και αυτοματισμοί

- Πλείονα στοιχεία, τα οποία επικαιροποιούνται διαρκώς, για τη γερμανική αγορά και τις οικονομικές εξελίξεις στη Γερμανία προσφέρει η [ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Βερολίνου](#).
- Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν, κατόπιν εγγραφής τους στον κάτωθι υπερσύνδεσμο της διαδικτυακής πύλης AGORA, να λαμβάνουν εξατομικευμένη οικονομική πληροφόρηση σχετικά με χώρες και κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας ενδιαφέροντός τους με τη συχνότητα που επιθυμούν (ημερήσια, εβδομαδιαία, μηνιαία):

<https://agora.mfa.gr/component/users/?view=registration&Itemid=949>